

Met steun van de
Vlaamse overheid

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5053

P708545

VVF – KRONIEK

VAN HET LAND VAN WAAS

Tweemaandelijks tijdschrift van de afdeling
Land van Waas van de vzw
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afgiftekantoor : Sint-Niklaas 1

Datum van afgifte : 27 januari 2010
Drukwerk tegen verlaagde taks

Jaargang XXXVIII - nr. 1 januari-februari

Verantwoordelijke uitgever:

Luc De Backer

Luccastraat 14

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03-776 88 34

Email luc.g.debacker@pandora.be

Website www.vvflandvanwaas.be

U wordt vriendelijk uitgenodigd voor onze algemene vergadering op **donderdag 11 februari 2010** om 20 uur. Na het jaarverslag met projectie volgen de aanwinsten, de kiosk en het nieuwste project over de bidprentjes en rouwbrieven. Meer uitleg op pagina 3.

Plaats : Documentatiecentrum VVF-Land van Waas, Zamanstraat 49, 9100 te Sint-Niklaas.

De Voorzitter
Luc De Backer

De Secretaris
Jean-Pierre Vaneygen

De Penningmeester
Paul Eeckhaoudt

VVF-Land van Waas is een regionale afdeling van de vzw Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Zetel: Van Heybeeckstraat 3, 2170 Antwerpen-Merksem   Ondernemingsnummer 0410.941.587

Bijdrage « aangesloten » VVF-lid 2010

	BELGIË	EUROPA	REST VAN DE WERELD
Gewoon lid	€ 33,00	€ 43,00	€ 53,00
Steunend lid	€ 50,00	€ 60,00	€ 70,00
Beschermend	€ 80,00	€ 90,00	€ 100,00

Begunstigde: Vlaamse Vereniging voor Familiekunde vzw,
 Van Heybeeckstraat 3, B-2170 Antwerpen-Merksem
 Rekening: **IBAN BE58 4141 1712 2179 - BIC KREDBEBB**
 Bank: KBC, Merksem
 Kosten: SHA (shared)
 Mededeling: lidgeld 2010 + uw lidnummer (als U reeds eerder lid was)
 of lidgeld 2010 + nieuw lid (indien U nog nooit lid bent geweest)

Het lidmaatschap geeft recht op:

- een abonnement op de tijdschriften *Vlaamse Stam* en *Genealogie & Heraldiek in Vlaanderen* (6x per jaar).
- toegang tot de documentatiecentra van Merksem, Oostende en Melle.
- toegang tot de databank ‘Ariadne on line’ (www.ariadnedatabank.be).
- raadpleging van de computerbestanden in alle VVF documentatiecentra (ook de regionale).
- extra toegangsrechten op onze regionale website www.vvflandvanwaas.be.
- korting op de publicaties van ‘VVF-Land van Waas’.
- inschrijving op ons regionaal tijdschrift 'VVF-Kroniek van het Land van Waas'

Digitaal per e-mail gratis

Gelieve een berichtje te sturen naar secretariaat@vvflandvanwaas.be met als onderwerp “digitale kroniek” en volgende gegevens:

- Naam
- VVF-lidnummer
- e-mail adres (indien verschillend van het verzendadres van uw bericht)

Op papier (Z/W) per post

Woonplaats	Prijs	Inschrijving
Land van Waas	gratis	automatisch
België	€ 6,00	via overschrijving
Europa	€ 8,00	via overschrijving

Begunstigde: VVF-afdeling Land van Waas,

Houtvoortstraat 12, B-9170 Sint-Gillis-Waas.

Rekening: **IBAN BE24 7795 9067 2238 - BIC GKCCBEBB**

Bank: DEXIA, Sint-Gillis-Waas

Kosten: SHA (shared)

Mededeling: VVF-Kroniek

Het raadplegen van boeken en tijdschriften in ons documentatiecentrum te Sint-Niklaas blijft vrij toegankelijk.

Agenda 1^e semester 2010

- 11 februari, 20 u.: Algemene vergadering, voorstelling aanwinsten en projecten.
- 22 april, 20 u.: Voordracht: “Genealogie en overzeese migratie” door Marijke Verhelst.
- 10 juni, 20 u.: Voordracht: onderwerp en /of spreker nog te bepalen.

BIJEENKOMST: Algemene vergadering, voorstelling aanwinsten en projecten.

SPREKER BESTUUR VVF-LAND VAN WAAS

We houden onze jaarlijkse algemene vergadering waarop we onze nieuwe aanwinsten voorstellen, waaronder de collectie kadasterkaarten van Popp voor het ganse Land van Waas.

Bovendien kan U kennismaken met de vernieuwde en met meer informatie uitgebreide kiosk (pc).

Tenslotte geven we een stand van zaken met de eerste resultaten van ons project ‘Digitalisatie bidprentjes en rouwbrieven’.

Al deze punten zullen uitgelegd en ondersteund worden met onze beamer.

Er is tevens mogelijkheid om de aanwinsten te raadplegen.

Op donderdag 11 februari 2010 om 20 uur in ons documentatiecentrum tevens bibliotheek van de KOKW Zamanstraat 49 (1^e verdieping) te Sint-Niklaas.

Onze website www.vvflandvanwaas.be

Nieuwigheden November-December 2009

- Aan ons project Huwelijken Land van Waas werden volgende bestanden toegevoegd:
  - Lokeren 1851-1900 (burgerlijke stand)
  - Vrasene V-VI, IX-1900 (burgerlijke stand)

Met deze aanvullingen kan er al gezocht worden in 111.270 huwelijken in de parochieregisters en 89.788 huwelijken in de registers van de burgerlijke stand.

- Hiermee zijn alle gemeenten van het Land van Waas tot 1900 volledig opgenomen in onze huwelijksdatabases!
- Er is nog 1 erratum op onze cd ‘Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas’ bijgekomen. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Parochieregisters op CD) tabje ‘Errata’.
- Voor ons project Staten van Goed Land van Waas werden 2 errata gepubliceerd met betrekking tot ‘CD-4 – Waasmunster/Elversele’. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Staten van Goed LvW | Indexen op CD (1-10) | CD-4 – Waasmunster/Elversele) tabje ‘Errata’.
- Voor de jaargangen I (1972-1973) tot X (1982) van de VVF-Kroniek van het Land van Waas zijn nu ook een aantal geselecteerde artikels beschikbaar als download op onze website onder de rubriek (Gebruikersmenu VVF | VVF-Kroniek LVW). U dient wel als VVF-lid geregistreerd te zijn.

Nieuwigheden Januari 2010

- Aan ons project Huwelijken Land van Waas werden volgende bestanden toegevoegd:
  - Bazel, Belsele, Daknam, Haasdonk, Kemzeke, Kieldrecht, Lokeren, Meerdonk, Melsele, Moerbeke, Nieuwkerken, Rupelmonde, Sinaai, Sint-Gillis-Waas, Sint-Pauwels, Steendorp, Stekene, Temse, Tielrode, Verrebroek, Vrasene, Waasmunster 1901-1910 (burgerlijke stand)
  - Kallo, Kruibeke 1904-1910 (burgerlijke stand)
  - Beveren, Doel, Eksaarde, Elversele 1905-1910 (burgerlijke stand)
  - Burcht, Zwijndrecht 1907-1910 (burgerlijke stand)
  - De Klinge 1908-1910 (burgerlijke stand)
  - Doel 1909-1910 (parochieregisters)

Met deze aanvullingen kan er al gezocht worden in 111.288 huwelijken in de parochieregisters en 98.990 huwelijken in de registers van de burgerlijke stand.

- Uit privacy-overweging blijven de huwelijken van het jaar 1910 voorlopig afgeschermd op de website.

Nieuwe publicaties – VVF-Land van Waas

Huwelijken Burgerlijke stand van het Land van Waas - CD-h-bs-lvw.

Eindredactie door Pascal Janssens en Jean-Pierre Vaneygen.

Begin februari 2010 verwachten we onze nieuwe cd-rom met al de huwelijken uit het Land van Waas die in de burgerlijke stand (tot 1910) voorkomen. Dit is het tweede deel van ons project "Huwelijken in het Land van Waas". Aan dit project is twee jaar intens gewerkt door een aantal medewerkers waarvoor onze oprechte dank. In het totaal werden 101.422 akten doorgelezen en geïndexeerd. Door het feit dat we gewerkt hebben op basis van de akten werden de talloze fouten en tekortkomingen die in de 10-jarige tafels staan vermeden.

Prijs: € 25. (VVF-leden krijgen € 5 korting).

Digitalisatieproject rouwbrieven, bidprentjes, e.d.

Sinds 11 november 2009 beschikken we over een snelle scanner voor ons digitalisatieproject. Na een korte inlooperperiode waarbij we de diverse mogelijkheden van het toestel hebben uitgetest, zijn we begonnen met het echte werk.

Ondertussen zijn reeds de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie KOKW bidprentjes vóór 1870
- Collectie KOKW bidprentjes 1870-1899
- Collectie Eddy Van Dongen bidprentjes
- Collectie Guido De Rijcke bidprentjes en rouwbrieven
- Collectie Hilaire Van den Abeele bidprentjes en rouwbrieven
- Collectie Paul Eeckhaoudt bidprentjes en rouwbrieven
- Diverse anonieme collectie's bidprentjes en rouwbrieven

Wat reeds een totaal van meer dan 30.000 gescande bidprentjes en rouwbrieven vertegenwoordigd.

De eerste resultaten zullen vanaf begin februari te zien zijn op onze kiosk. Ook op de website zal de evolutie van het project gevolgd kunnen worden met een beperkte zoekfunctie in de databank.

Ook U kan hieraan meewerken:

- ofwel door uw documenten te schenken;
- ofwel door uw collectie beschikbaar te stellen voor digitalisatie. Na digitalisatie krijgt U de originelen terug en een CD met de digitale beelden van uw collectie.

We zoeken eveneens vrijwilligers om de bidprentjes te verwerken in een excel-bestand waarvan we het model meegeven. De prentjes worden aangeleverd in schijven van 500 prentjes (recto/verso) op CD.

Voor alle verdere modaliteiten van dit project kan U contact opnemen met ons secretariaat (secretariaat@vvflandvanwaas.be).

Onze bibliotheek - aanwinsten

- Kiezerslijst Sint-Gillis-Waas 1978///1978
- De bevolking van Sint-Niklaas in 1803/Luc De Backer/Familia et Patria/1995
- Het geslacht van Nuffel uit de Faluintjes (1250-1988)/André Braet/ /1988
- Poorters van Brussel : deel 2 en 3/Jan Caluwaerts/Livres de bourgeoisie du duché/2000
- Kioldrecht: parochieregisters 1673-1802 (2 delen)/Rony Bijl/Rony Bijl/2010
- Lippelo: notaris Frans van der Veken/Gaston Roggeman/Gaston Roggeman/
- Puurs: parochieregisters dopen 1697-1721/Dirk Binon/Dirk Binon/2009
- Puurs: parochieregisters dopen 1722-1747/Dirk Binon/Dirk Binon/2009
- Willebroek: notaris Joachim van der Veken 1666-1686/Gaston Roggeman/Familia et Patria/1969
- Willebroek: notaris Joachim van der Veken 1688-1714/Gaston Roggeman/Familia et Patria/1969
- Willebroek: notaris Jan De Cock: 1714-1755/Gaston Roggeman/Gaston Roggeman/1969
- Rumpst en Willebroek : notaris Gaspar Bercx 1660-1666: klapper/ Christian Verstrep en Lode Mertens/Lode Mertens/
- Afstammelingen Van Remoortere August-Smet Maria Ludovica/Urbain Van Remoortere/Urbain Van Remoortere/1983
- Waas en waarachtig/Wouter Vloebergh/Danthe/1986
- Haasdonk en zijn gemeentehuis/Anthony Demey/ Hert.Kr. HLVB/1987
- Omwandeling ten jare 1645 in de parochie Temsche/Theodoor De Decker/ Boel(Elversele)/1992 (herdruk)
- Van alle wase markten thuis/Erwin De Meirleir en W. Vloebergh/Oelbrandt(Lokeren)/1988
- Onze voorouders in de politiek/Henri Vanoppen/VVF-Brabant/1981
- Sint-Amands 1775-1800/Marc Peelman//1994
- Kijk op het Waasland/Werner Smet/De verzamelaarsvrienden/1977
- In liefde bewogen/Roger Colaes//1996

- Sint-Niklaas en het Land van Waas/André Stoop (samenst.)/De Nederlandsche Boekhandel/1967
- Kiezerslijst Waasmunster 1995///1995
- Map Heye/Gustaaf Heye/Gustaaf Heye/1983
- Sint-Niklaas: Lijst van gemeente-kiezers voor 1881//Crombez/1881
- Map familie Boon///
- Map Hippolytus De Roover///
- Map De familie Duymelinck te Sint-Niklaas/Stefaan Duymelinck//
- Parenteel Geerardus Covents///
- Parenteel Japix de Jonghe///
- Map Piet Verheyen///
- Hoofdcijnsboeken van het Waasland 1a, 1b, tot 9/Van Geertsom A. en Roggeman G./Familia et Patria/1966-1972

In memoriam

Op 18 december 2009 hebben wij afscheid genomen van Gustaaf De Naeyer, weduwnaar van Maria Van Hoyer en grootvader van ons lid Gino De Naeyer. Hij overleed op 85-jarige leeftijd in het AZ Nikolaas te Sint-Niklaas op 14 december 2009. Wij bieden aan Gino De Naeyer en zijn familie ons medeleven aan.

Op 21 januari 2010 overleed mevrouw Maria Van de Steene op 97-jarige leeftijd in haar woning te Sint-Niklaas. Ze was weduwe van Jozef De Wael, één van de pioniers van onze afdeling, waarmee ze 13 kinderen heeft gewonnen. We bieden haar familie ons oprecht medeleven aan.

Mededelingen VVF-Nationaal

Project: collectieve ontsluiting van genealogische en aanverwante oude tijdschriften

Het project “ontsluiting van oude genealogische en heemkundige tijdschriften” ging van start op 15 september 2008.

De aangeworven kracht had reeds ervaring in het ontsluiten van een bibliotheek, wat de tijd te spenderen aan de opleiding fel verkortte.

Onze aangeworven kracht was wel 2 maanden buiten dienst tengevolge van een operatie.

Op dit ogenblik zijn 20 reeksen genealogische en heemkundige tijdschriften ontsloten, verspreid over het ganse Vlaamse land.

Toestand 28/9/2009:

Titel	Beginjaar	Aantal ontsloten artikelen
Annalen van het Land van Waas	1862	326
Oudheid en Kunst van Brecht	1905	184
Tijdschrift van de Koninklijke Hoogstratense Oudheidkundige Kring	1933	080
Geschiedenis van Oud Hertogdom Brabant	1902	265
Brugs Ommeland	1965	284
Handelingen van de G.O.K van Kortrijk	1942	126
Esschen-Calmphout-Huybergen/ De Spycker	1933	236
Geschied-en Oudheidkundige Kring Hasselt	1937	002

De Schakel	1946	266
Oostvlaamse Zanten	1933	142
Geschiedenis der stad Deinze	1936	153
Taxandria - Turnhout	1921	230
Koninklijk Oudheidkundige Kring Halle	1925	017
Wesalia	1926	035
Ons Heem	1945	274
Polderheem	1966	254
Het Oude Land van Aarschot	1962	256
Heidebloemke Genk	1964	386
Limburg	1963	425
Het Land van Aalst	1948	226
	Totaal	4165

In bewerking of op planning:

Appeltjes v/h Meetjesland vanaf 1967 (bezig)

De Graverstreken vanaf 1975

Roede van Tielt vanaf 1971

Gens Brabantia vanaf 1960

De ontsluiting van deze reeksen resulteerde in 4165 artikelen met genealogische inslag. De ontsluiting gebeurt op titel, auteur, jaar van uitgave, maar vooral trefwoorden.

Op de 4165 artikelen staan ongeveer 24000 trefwoorden.

Zo zal één bepaald artikel slechts één trefwoord bevatten, terwijl een ander verschillende, soms tientallen trefwoorden bevat.

Het is dan ook vanzelfsprekend dat deze ontsluiting zéér nauwkeurig dient te gebeuren en zéér arbeidsintensief is voor onze medewerkster.

Ik meen dat deze ontsluiting uniek is voor het Vlaamse landsgedeelte.

De resultaten zijn voor iedereen consulteerbaar via de website van Familiekunde Vlaanderen en deze van het Nationaal studie- en documentatiecentrum voor Familiegeschiedenis.

Uiteraard maken deze resultaten deel uit van het groter geheel van de volledige bibliotheek. Om een totaal beeld van specifiek dit project te bekomen vult men in het zoekscherm, het **TWEEDE** vak van het veld “lokale” de letters “SL” (Sonja Lambrechts) in.

Op te merken: Dit project behelst enkel de ontsluiting van tijdschriften vóór 1997, met voorrang voor de oudste en de interessantste en verspreid over het ganse Vlaamse landsgedeelte. De ontsluiting van alle tijdschriften sinds 1997 maakt deel uit van de normale werkzaamheden een vaste bediende.

Besluit:

Het project: “collectieontsluiting van genealogische en aanverwante oude tijdschriften” levert de vorser een schat van gegevens op, gegevens die anders zéér moeilijk te traceren zouden zijn.

Naast de bijkomende subsidie van de Vlaamse Overheid heeft Familiekunde Vlaanderen flink geïnvesteerd in een project waaraan wij ook nog in de toekomst verder wensen te werken en naar voltooiing zullen streven, voor zover daartoe de middelen ter beschikking worden gesteld.

Vanderhaeghe Jan
Projectverantwoordelijke

Deel 1b: De titulaire meiers van Aalst

In een vorig artikel over het ambt van meier e.a. hebben wij gesteld dat een onderscheid bestaat tussen de titulaire meiers (de houders van het leen “de meierij van Aalst, die er leenverhef voor deden bij de leenheer, de graaf van Vlaanderen en van Aalst) en de uitvoerende meiers van Aalst (degene die het werk deden en onderleenman waren). Over laatstgenoemde vindt men een lijst bij Marcoen (ref.8).

Wij hebben toen ook gesteld dat het leen “de meierij van Aelst”, het titulaire meierschap, in de 15de eeuw o.i. gehouden werd door de familie “de proost” en hun directe familieleden.

Wij willen voor de lokale heemkundigen en geïnteresseerden hierbij detail en bronopgave geven voor deze bewering:

- *Margriete de proost fa. Jan in 1400 (ref.2, ref.4 Aalst, ref.5).*
- *Jan de Proust 14 juni 1430 (ref.1).*
- *Margriete van den Heetvelde 1 juli 1430 (allen zie ref.2 p 161) , dochter van Margriete De Proost.*
- *Jan de Proost (14 september 1457) (ref.1) en 1460 (ref.6)*
- *Lyon De Proost fs Jan (na overlijden van Jan in 1475, ref.4 Aalst II p19),*
- *Jehanne De Proost fa Jan (ref.3, ref.7, er vermeld als meier van Aalst en opvolger van haar vader Jan in Haaltert, datering een hele tijd na 1440: bijgeschreven in dit boek van 1440, na het overlijden van Jan in 1475),*
- *François de Vremde (ref.1), zoon van Jehanne De Proost (ref.7, deel 3).*

1. Wetachtige Kamer - Inventaris nr 168 p. 361. ARA
2. DE LIMBURG STIRUM : Coutumes d'Alost (zie SAA).
3. RK 1093 Leenboek van Haaltert, p.8. ARA
4. DE POTTER Frans en BROECKAERT Jan. Geschiedenis der gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen. 1875-1893. Heruitgave Roeselare, Uitg. Familia et Patria, 1996 (tientallen delen).
5. SAA Leenboek Aalst nr.12945 (anno 1400)
6. SAA 12959 Leenboek (anno 1460).
7. DEPROST L. Familiegesciedenis De proost- Deprost 1300-2000. Wetteren, 2005, eigen beheer.
8. MARCOEN Regine : Prosologie van het wereldlijk openbaar ambt te Aalst in de 15de eeuw. Eindverhandeling, RUG, 1963-64. (genealogieën onvolledig). SAA en Bib UG.

Luc Deprost

*Op zoek naar de kracht
om een verlies te dragen.
Een strijd tussen levensmoed en verdriet.
Een leegte die blijft.*

Gesterkt door ons geloof en gedragen door de hoop,
weten wij dat wij hem zullen ontmoeten in de liefde van de Heer,
dankbaar voor alles wat pa voor ons geweest is en
wat hij voor ons gedaan heeft,
hebben wij afscheid genomen van

de heer

Gustaaf DE NAEYER

weduwnaar van mevrouw
Maria VAN HOYE

geboren te St.-Gillis Waas op
5 oktober 1924
en overleden te St.-Niklaas in AZ Nikolaas
op maandag 14 december 2009.

Gesterkt door het gebed van de H. Kerk.

Lid van OKRA

Lid voetbalclub Klaauwaerts Kemzeke

Dit melden u:

Eddy en Lydia DE NAEYER - BEHIELS

zijn kinderen;

Gino en Wendy DE NAEYER - BRACKÉ
Kris en Marianne DE NAEYER - BUDE

zijn kleinkinderen;

Jonas DE NAEYER
Hannelore DE NAEYER

zijn achterkleinkinderen;

Georges † en Alida IBSCH - VAN HOYE

zijn schoonzus en schoonbroer.

De families: DE NAEYER - VAN HOYE - VAN VLIJBERGHE en VLAEMINCK.

Met dank aan dokter Vlemminckx en de directie, personeel
van serviceflats "Abri" en het Wit-Gele Kruis te Stekene.

Onze pa ligt opgebaard in het Uitvaartcentrum Schelphout, Frans Van Brusselstraat 89
te Stekene, waar gelegenheid is tot groeten op donderdag van 18 uur tot 19 uur.

Wij nodigen u vriendelijk uit, om samen met ons afscheid te nemen van de asurn,
tijdens de plechtige rouwdienst die plaats heeft in de parochiekerk

van de H. Jacobus te Kemzeke op vrijdag 18 december 2009 om 12 uur.
De asurn wordt begraven op het urnenveld van de begraafplaats van Kemzeke.

Bijeenkomst en gelegenheid tot een laatste groet in de kerk vanaf 11.40 uur.

Heer geef zijn ziel de eeuwige rust.

Rouwadressen
Meulenbergh 6 - 9170 St.-Pauwels

Stekene, 14 december 2009.

Begraafnisonderneming - Bloemen Schelphout Stekene Tel.: 03-790 10 20 E-Mail: www.begraafnisschelphout.be

Veel lipe beemteringen
verzachten onze smart
Voorgeed uit ons midden
maar altijd in ons hart.

Dankbaar om wat zij voor ons betekend heeft
nemen wij afscheid van

Mevrouw

Maria Van de Steene

Weduwe van de heer Jozef De Wael

Zij werd geboren te Sint-Niklaas op 9 augustus 1913 en
is er thuis overleden op 21 januari 2010.

Gesierkt door de sacramenten der zieken

Lid van KAV

Bonnieke ligt opgebaard in rouwcentrum Byz, Sporthofstraat 162 te Sint-Niklaas, waar u haar een laatste groot
kunt brengen op dinsdag 26 januari 2010 tussen 18.30 en 20.00 uur.

Wij nemen afscheid van Bonnieke tijdens de uitvaartlunje die zal plaatsvinden
in de parochiekerk Christus Koning, Heistraat te Sint-Niklaas
op **woensdag 27 januari 2010 om 10.30 uur.**

Samenkomst en gelegenheid tot groeten in voorromme kerk vanaf 10.00 uur.

Daarna begeleiden wij haar naar laatste rustplaats op de stedelijke
parkbegraafplaats 'Heimolen', Waasmunsterse Steenweg te Sint-Niklaas.

Er zal een namis voor overleden gehouden worden op
zondag 7 februari 2010 om 11.00 uur in voorromme kerk.

Gedenk naar liefdevol

Zij was moeder en bonnieke van:

Herman en Godelieve Vereuteren - De Wael,
Thomas en Karin Van Dorpe - Vereuteren en kinderen Maxine, Axelle, Roxane en Xantje,
Marc en Christel Coen - Vereuteren en kinderen Charlotte en Justine,
Paul De Wael.

Marcel (?) en Bea Stoffijn - De Wael,
Jan en Hilde Jacob - Stoffijn en kinderen Bart, Jeroen en Tom,
Erik en Conny Stoffijn - Malfiet en kinderen Nina en Maya,
Jan en Ann Stoffijn - Van De Sompel.

Marc en Beatrijs De Wael - De Boes,
Tink en Kartheem De Wael - Van Overloop en kinderen Jonas en Elias,
Wim en Wendy De Wael - Van de Voorde en kinderen Hebe, Flore en Myrte,
Jozef en Lutgardis Verbeelen - De Wael.

Raf en Daisy Verbeelen - Delosse en kinderen Bjorn en Desmo,
Koen en Tessa Verbeelen - Vanderstylen en kinderen Kaat en Fien,
Kurt en Ann Jansen - Verbeelen en kinderen Michiel, Julie en Nathan,
Camiel en Annie Vermeulen - De Wael.

Kris en Nancy Meertsoen - Vermeulen en kinderen Jarno en Chloë,
Wim en Kathy Spruyt - Vermeulen en kinderen Dina, Luna en Oscar,
Luc en Anita De Wael - Van der Borchlt.

Bart en Veronique De Wael - Van Hovegheben en kinderen Tibo en Emma,
Sijm en Sarah De Wael - Verschooren,
Jos en Mieke De Wael - Van Dorpe,
Marc en Julie Cornelis - De Wael.

Tom De Wael,
Jef en Chris Delacourt - De Wael,
Tom en Mieke Pictors - Delacourt en zoonje Axl,
Emmy en Els Dornis - Delacourt en kinderen Giovanni en ♥,Leo en Rita De Wael - Dewandkele.

Peter en Ilse Huybrecht - De Wael en kinderen Michiel, Quinten en Caitlin,
Eddy en Rita Nys - De Wael,
Nicolas Nys.

Marc en Roos Sorgeloos - De Wael,
Wim en Caroline De Biecke - Sorgeloos en ♥,
Kristof en Saar Sorgeloos - Vermeulen,
Lieve en Andrea De Wael - Van Bossche,
John en Claudia De Wael - Van Gysseghem en zoon Ruben,
Dier en Sofie Smeekens - De Wael en kinderen Lera en Wout,
Steve De Wael.

Delten mee in ons verdriet:
haar zuster, schoonbroer, neven en nichten.

Aanverwant aan:
de families Van de Steene, De Wael, Vergaewen en Nijss.

Met oprechte dank van haar huisdokter dr. Van Wai en het volledige team van de Thuisverzorging

Met steun van de
Vlaamse overheid

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5053

P708545

VVF – KRONIEK

VAN HET LAND VAN WAAS

Tweemaandelijks tijdschrift van de afdeling
Land van Waas van de vzw
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afgiftekantoor : Sint-Niklaas 1

Datum van afgifte : 31 maart 2010
Drukwerk tegen verlaagde taks

Jaargang XXXVIII - nr. 2 maart-april

Verantwoordelijke uitgever:

Luc De Backer

Luccastraat 14

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03-776 88 34

Email luc.g.debacker@pandora.be

Website www.vvflandvanwaas.be

U wordt vriendelijk uitgenodigd voor onze voordracht “Genealogie en overzeese migratie” door mevrouw Marijke Verhelst op **donderdag 22 april 2010** om 20 uur.

Plaats : Documentatiecentrum VVF-Land van Waas, Zamanstraat 49, 9100 te Sint-Niklaas.

De Voorzitter
Luc De Backer

De Secretaris
Jean-Pierre Vaneygen

De Penningmeester
Paul Eeckhaoudt

VVF-Land van Waas is een regionale afdeling van de vzw Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Zetel: Van Heybeeckstraat 3, 2170 Antwerpen-Merksem   Ondernemingsnummer 0410.941.587

VOORDRACHT: “Genealogie en overzeese migratie”.

SPREKER MARIJKE VERHELST

Eerst wordt een vergelijking gemaakt tussen genealogie in België en genealogie overzee. Het belang van “netwerking” en internet mag niet worden onderschat.

Aan de hand van 4 case-studies worden een aantal “technieken” uitgelegd.

- De familie **Verhelst-Cattebeke** emigreert in de jaren 1890 vanuit Kachtem, West-Vlaanderen naar Ottawa, Canada met 7 kinderen. Twee van hun kinderen emigreren vanuit Canada naar de USA in het begin van de 20e eeuw.
- **Emiel Verhelst** uit Tielt, emigreert in 1924 naar Detroit, Michigan, USA. Zijn zoon André volgt 4 jaar later. in 1934 keert Emiel terug.
- **Christian De Roover** uit Minderhout emigreert in 1905 naar Hart, Michigan, USA.
- In de 19de eeuw emigreren twee broers **Spruijt** vanuit "Scoitda", Nederland naar Ludington, Michigan, doch wijzigen hun naam compleet. Waarom? Een mysterie? En "scoitda", welke stad of gemeente is dat?? Een neef van hen trekt later naar Zuid-Afrika. Een genealogie over 3 continenten van een merkwaardige familie, met wereldwijde contacten met nazaten.

Na een uitleg over de gebruikte “gereedschappen” en een aantal “tips en tricks” krijgen we een uitleg over het waarom en hoe van emigratie naar de “nieuwe wereld”, toegepast op de familie **Verhelst-Cattebeke**.

Tenslotte krijgen we het verhaal van het bezoek van een emigrante uit Canada in 2007 aan de streek van haar voorouders.

Op donderdag 22 april 2010 om 20 uur in ons documentatiecentrum tevens bibliotheek van de KOKW Zamanstraat 49 (1^e verdieping) te Sint-Niklaas.

Erfgoeddag 2010 “FAKE?”

Op zondag **25 april 2009** nemen we deel aan de twintigste editie van de erfgoeddag met het volgende project:

Tentoonstelling en multimedia-presentatie: Reiken de wortels van jouw familiestamboom ook tot in de 16e eeuw?

Ook bij familiekundigen wordt er weleens geschermd met superlatieven. Hoe verder terug in de tijd, hoe beter? Misschien wel, maar ook hoe onzekerder je bronnen... Je kunt de waarheid in de zoektocht naar je voorouders zeer gemakkelijk geweld aandoen. De expo wijst op de gevaren bij stamboomkundig onderzoek, en wanneer ‘echt’ dreigt ‘fake’ te worden.

Stam jij af van Karel de Grote? Er is een aparte stand voor het hele gezin, met invulformulieren voor je stamboom en een werkboekje voor kinderen.

Locatie: Mercatormuseum (klaslokaal), Zamanstraat 49 Sint-Niklaas

Doorlopend open tussen 10.00 en 18.00 uur.

Nieuwigheden Februari 2010

- Aan ons project Huwelijken Land van Waas werden volgende bestanden toegevoegd:
  - Sint-Niklaas 1901-1910 (burgerlijke stand)
 Met deze laatste aanvulling is het project volledig afgerond. Er kan nu gezocht worden in 111.288 huwelijken in de parochieregisters en 101.422 huwelijken in de registers van de burgerlijke stand.
- Uit privacy-overweging blijven de huwelijken van het jaar 1910 voorlopig afgeschermd.
- Er zijn nog 2 errata op onze cd 'Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas' bijgekomen. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Parochieregisters op CD) tabje 'Errata'.
- Er zijn reeds 2 errata op onze cd 'Huwelijken Burgerlijke stand van het Land van Waas'. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Burgerlijke stand op CD) tabje 'Errata'.
- Voor ons project Staten van Goed Land van Waas werden 3 steekkaarten met betrekking tot 'CD-4 – Waasmunster/Elversele' aangepast (wsm-1210, wsm-1217 en wsm-1218). U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Staten van Goed LvW | Indexen op CD (1-10) | CD-4 – Waasmunster/Elversele) tabje 'Errata'.
- De eerste resultaten van ons digitalisatieproject rouwbrieven en bidprentjes kan U vinden onder de rubriek (Projecten | Digitalisatie bidprentjes,...). Er kan reeds gezocht worden in 1.000 bidprentjes en 104 rouwbrieven.
- Onder de rubriek (Bibliotheek | Catalogi | Kiosk VVF) vindt U een actueel overzicht van wat de kiosk-pc in ons documentatiecentrum te bieden heeft aan VVF-leden.

Nieuwigheden Maart 2010

- Aan ons project Huwelijken Land van Waas werd volgend bestanden toegevoegd:
  - Beveren 1746 (parochieregisters)
 Er kan nu gezocht worden in 111.299 huwelijken in de parochieregisters en 101.422 huwelijken in de registers van de burgerlijke stand.
- Er zijn nog 8 errata en 11 addenda op onze cd 'Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas' bijgekomen. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Parochieregisters op CD) tabje 'Errata'.
- Voor ons digitalisatieproject rouwbrieven en bidprentjes kan reeds gezocht worden in 5.066 bidprentjes en 228 rouwbrieven.

Digitalisatieproject rouwbrieven, bidprentjes, e.d.

In februari en maart werden de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie Eddy Van Dongen rouwbrieven
- Collectie Omer Reyniers bidprentjes
- Diverse anonieme collectie's bidprentjes en rouwbrieven

In totaal hebben we nu al meer dan 75.000 scans van bidprentjes en rouwbrieven.

U kan de evolutie van het project volgen via onze website onder de rubriek (Projecten | Digitalisatie bidprentjes,...).

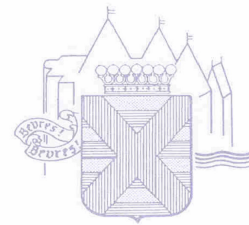
Voor het zoeken in deze databank moet U een familienaam invoeren. U krijgt dan alle resultaten voor die familienaam (exacte schrijfwijze) gesorteerd op de voornaam. U kan de selectie verfijnen door een voornaam in te voeren. Men krijgt dan de resultaten waar die voornaam in voorkomt. De invoer 'Josephus' als voornaam geeft dus ook 'Petrus Josephus' en 'Josephus Joannes' terug.

Wanneer U meerdere resultaten krijgt voor dezelfde persoon betekent dit dat er meerdere (meestal verschillende) prentjes van dezelfde persoon gescand werden. We proberen zo veel mogelijk exacte dubbels te verwijderen uit de databank.

Voor alle verdere modaliteiten van dit project kan U contact opnemen met ons secretariaat (secretariaat@vvflandvanwaas.be).

Aankondigingen van andere verenigingen uit het Land van Waas

HERTOGELIJKE HEEMKUNDIGE KRING
«het Land van BEVEREN» v.z.w.

Maatschappelijke zetel: Kloosterstraat 35, 9120 Beveren

Zesde Archief De Bergeycklezing: Winkelen met Joanna Theresia Goubau. Detailhandel en consumptie in achttiende-eeuws Antwerpen.

Spreker: Dr. **Laura Van Aert**.

Wanneer: **donderdagavond 6 mei, 20u00**.

Waar: **kasteel Cortewalle (Verlatzaal), Zwarte Dreef 1, 9120 Beveren**.

Inkom: 1 euro.

Dr Laura Van Aert volgt Joanna Goubau op haar tocht langs de Antwerpse winkelatalages. Waar en bij wie deed Joanna Theresia bij voor kaar haar inkopen? Van welke producten hield ze en wat waren haar favoriete adressen?

Laura Van Aert leidt u langs de belangrijkste winkelstraten van het Antwerpen van de achttiende eeuw, vertelt u meer over de waren die in de etalages te koop liggen en laat u kennismaken met de winkeliers zelf en hun sociaal-economische achtergrond.

Laura Van Aert is als postdoctoraal onderzoekster van FWO Vlaanderen verbonden aan het Centrum voor Stadsgeschiedenis van de Universiteit Antwerpen. Ze werkt op de kleinhandel in, Antwerpen en de tewerkstelling van vrouwen in de Nieuwe Tijden.

Info 03 775 70 40 of stefanie.audenaert@beveren.be

Bijlage bij *Het Land van Beveren*, 2010/1.

Deel 2: Proost, schepenen en schouten

De functie van proost

In middeleeuwse tijden waren provoosten of proosten het hoofd van een schepenbank, of een leken penningmeester van een kerk of abdij (ref.21). Het "proost" zijn was vaak een kwestie van vertrouwen en van eer ¹ of berustte op een aanstelling door een heer of kerkelijk overste. Een proost zou proost van een klein dorp kunnen zijn, maar hij kon ook proost van een grotere stad zijn. In feite waren de meier (burgemeester bestond nog niet) en proost (provost) zeer verwante functies; de gecombineerde functie van meier en proost kan in Aalst de oorsprong van de achternaam geweest zijn (zie oa deel over de meierij uit deze reeks, ook ref. 1 Aalst). De functies van proost werden afgeschaft in de Franse revolutie (1789), tot op dat moment sprak men op veel plaatsen over de vonnissen van "proost en schepenen" of van "baljuw en schepenen" (vanaf de 16de eeuw, plaatselijk vroeger, sprak men ook al van burgemeesters).

Eén proost had in Vlaanderen officieel een "nationale rol": de **proost van de Sint-Donaaskerk** van Brugge. Hij was medewerker van de graaf voor heel Vlaanderen. Hij beheerde eigen leengoederen, het "Proosche" in diverse gemeenten rond Brugge (ref.8). Dit was ook het geval in Lotenhulle bij Ruiselede, waar een toponiem "de Proosdij" bleef bestaan.

De families de Proost kunnen ook hun naam gekregen hebben als proost van een kleine schepenbank; sommige dorpen hadden tientallen kleine heerlijkheden (b.v. Ruiselede, ref.31), sommige ervan zelfs met een eigen, aparte schepenbank, waarvan ook weer sommige geleid door een baljuw, schepen of proost, volgens plaatselijk gewoonterecht.

Deze functie gaf aanleiding tot de **familienamen (de) Proost, (de) Prost, Provo(o)st, de Proft, (Le) Prévost** en varianten (zie ref.21, met naamvoorbeelden).

De door ons bestudeerde familie de Proost hoort tot de plaatselijke ambt dragers zo ver als men kan teruggaan: schepen, meier, prater, dominus, ridder (10,11). Dergelijke situering ligt vaak aan de basis van een proostschap. Een duidelijk "eerste proostschap" op een bepaalde plaats en datum, dat de naam zou kunnen verklaren hebben wij (nog) niet gevonden.

Op andere plaatsen was dit wel mogelijk: de geciteerde familie Le Prévost de Basse(n)rode, inmiddels uitgestorven, koos de Proost als haar naam volgens haar functie. Volgens hun eigen familiedocumenten heetten zij tevoren Hughes en kwamen uit Groot-Britannië, ref.2. Hun naam "de Proost van Baesrode" werd reeds vroegmiddeleeuws en blijvend vertaald naar het Frans.

Plaatsnamen afgeleid van de aanwezigheid van proosten en nieuwe familienamen daarvan afgeleid

De aanwezigheid van een Proost, of een leen beheerd door een proost, kon hier en daar aanleiding zijn tot een **toponiem Proosdij** e.d., zoals in Lotenhulle, in Hertsberge (de Proost van de abdij van Cysoing was daar bevoegd), Desselgem, Brugge, Sint-Winoksbergen (Bergues), Veurne, Kassel, Geluveld, Koekelare, Roesbrugge en Kortrijk (proosdij van Sint-Amand) e.a. Dit heeft zelfs geleid tot een aparte familienaam: **van Proosdij** (21). In Assenede was er een **Proostdijk** (bron 1, Assenede), in Veurne is die er nu nog (zie stadsplan Veurne). In Leuven heette het begin van de

¹ Het is opvallend dat vele families vermeld als Adel in Vlaanderen voor 1300 (WARLOP, ref.7) proosten in hun families hadden. Het woord "proost" werd door Warlop niet in de index opgenomen, maar bij het overlopen van de functies van leden van de vermelde families, vindt men vaak de proostfuncties terug.

Naamsestraat, met de lakenhallen (nu universiteitshal) vroeger Prooststraat. Op de grens Wanzele-Schellebelle was er vroeger een **Proostbos** en een **Proostberg**, maar dat was afgeleid van de naam van de eigenaar (zie ref.1, “de Potter en Broeckaert, Wanzele” en ref.17, “Ferrariskaart Wetteren”). In Gent-Sint-Pieters sprak men nabij de abdij Sint-Pieters van een toponiem “s Proofts cante” of Proofts-einde, verbasterd tot Brotshende, wat ook weer leidde tot een aparte familienaam **van Brotsende** (later Brotstein) (ref. 14, paragraaf naamkunde, ref.18).

In de abdijen of nabij hun afgelegen eigendommen, was het gebouw van de proost, de proosdij, vaak een belangrijk gebouw. Het woord proosdij werd ook wel eens gebruikt om een buitenpost van een abdij te beduiden die van een proost afhing.

Ook in Frankrijk zijn er voorbeelden van plaatsnamen afgeleid van de functie van Proost: lac du Prévost, Canal du Prévost etc. ...(zie wegenkaart Zuid-Frankrijk).

De Ieperse protestantse theoloog Proost werd door Luther **Probst** genoemd (27). In Duitsland bestaat de naam Probst, in de meeste buurlanden en de USA bestaan er veel naamdragers **Probst**, wellicht afgeleid van de Aalsterse familie de Proost, aangezien de verspreiding begon in Bourgondië na de tijd van de “Bourgondische-Nederlandse eenheid” (10.11). Vermoedelijk is de Franse familienaam **Proust** ontstaan uit het Vlaamse de Proost; voor een drager van de combinatie “**Proust de Chambourg**” (Prof.dr.jur. in Orléans eind 18de eeuw, voornaam Aymon) is dat aangetoond (10,11).

De functie van schepen (wethouder)

Heemkundige Frans De Potter wijdde in 1881 een studie aan het schepenambt in België, waarin heel wat historische maar ook plaatselijke wetenswaardigheden verzameld staan (ref.3).

De Potter schrijft in deze monografie (3 p304) dat prominente families er overal toe neigden hun naam aan het schependom en zo aan de geschiedenis van een stad te verbinden.

De **scheiding der machten** had nog niet plaatsgevonden en de schepenen combineerden dan ook heel wat taken:

- rechtspleging
- stadsbestuur incl. financiën
- politietaken en militaire taken
- onderwijs
- liefdadigheid
- openbare akten en registraties

De schepenen ontvingen soms de vorsten of afgevaardigden van andere steden en streken, zonden hen brieven of afgevaardigden of moesten soms advies geven over landelijke aangelegenheden, o.a. over belastingen en krijgsverrichtingen.

Er waren heel wat voorrechten : op veel plaatsen de titel van “heer”, een speciaal lang kleeft dat jaarlijks werd vernieuwd, het recht steeds een degen te dragen, op sommige plaatsen klokkengelui bij activiteiten van schepenen, tot zelfs bij de geboorte van een schepenenkind (wat aantoonde dat men de schepenenfamilies een beetje als een “klasse apart” lijkt te beschouwen) . Er was een jaarlijkse vergoeding. In bepaalde families, ook de Proost, was er een levenslange rente voor bepaalde schepenenkinderen (14 dP Aalst), maar dat had wellicht eerder met erfelijk verkregen feodale rechten te maken.

Hoewel schepenen of hun equivalenten in de Frankische tijd reeds bestonden en verkozen werden door het volk, blijken de vorsten bij het toekennen van stadskeuren , vanaf de 13de eeuw, bijna altijd het recht om schepenen te benoemen tot zich te nemen (1,3,14). Dit gebeurde soms door hun vertegenwoordiger in steden en dorpen: meestal de baljuw of de (vervanger van) de hoogbaljuw.

De **keuren** van de steden bepaalden oa. de rechten en plichten van de schepenen. Zo wordt soms een soort strafrecht bepaald: welke tussenkomsten de schepenen kunnen doen en wat de straffen zijn, oa geldboeten en bannen en verbeurdverklaringen - soms “van lijf en goederen” (30). De bevoegdheden van plaatselijke schepenbanken en van schepenbanken van grotere gebieden (bv het Brugse Vrije) en van de Kerk werden in de keuren onderscheiden. De schepenen hadden meestal geen rechtstreekse bevoegdheden inzake de inning van de tienden die de kerkelijke instellingen toekwamen, tenzij bij klachten door die instellingen over wanbetaling door poorters b.v. De functie gaf aanleiding tot de familienamen **Schepen(s)**, **Scheepens**, **Scheppens** en **van Schependom** (zie ref.21 die ook naamvoorbeelden geeft).

De voorzitter van de schepenbank: Babelse verwarring ?

De namen van de voorzitter van de schepenbank waren plaatselijk erg verschillend. De Potter (3) somt op als uiteenlopende voorbeelden van plaatselijke naamgeving:

- Burgemeester te Brussel, Sint-Truiden, Montenaken, Diksmuide, Aardenburg, Veurne, Poperinge, Eeklo, Ieper, Roeselare, Nieuwpoort, Lo(-Reninge), Dendermonde (na de 14de eeuw).
- Proost : te Kortrijk (tot 1541), Doornik, Ieper in 1110.
- Meier (of major , Latijn Villicus): Frans-Vlaanderen.
- Voogd: Ieper (midden 13de eeuw), Waasten, Pollare.
- Gemeentebewaarder: Oudenaarde (1202).
- Communemeester : Maastricht (1249).
- Meesters en Maitres à temps: Rijnstreek, Luik.
- Ruwaard (reward, rustbewaarder) : Brugge 1299, Diksmuide.
- Dorpsmeester: Hoegaarden.
- Binnen- en buitenburgemeester: Antwerpen.
- Voorschepen: Gent
- Eerste schepen : Metz (1000).

Pas laat is “burgemeester” een vrij algemeen begrip geworden in Vlaanderen en Nederland.

Volgens Debrabandere (21) zijn de familienamen **De Graaf** en varianten vaak ook gekozen voor iemand die voorzitter was van een schepenbank of op een andere wijze “*voor een graaf werkte*”.

De varianten zijn talrijk, o.a. : **de Greef, de Greve, De Grève(s), Degraive, Greff(e), Le Greif(t), Graefen, Schraven...** Naar analogie met “**de Burggraeve**”, waarover wij in deel 4 schrijven, lijkt een afkomst uit een grafelijke familie ons op sommige plaatsen niet bij voorbaat uitgesloten.

Voor bepaalde auteurs hebben **Baron , Barroen, Barroun** en varianten een gelijkaardige oorsprong, voor anderen is het edelman, leenman in het algemeen (21).

Oligarchieën van schepenenfamilies en hun band met de weverij

Er zijn veel onderlinge huwelijken beschreven tussen de Aalsterse schepenenfamilies (13), wat ook in andere steden een goed bekend fenomeen was. In Gent leidde de oligarchie van een beperkt aantal families mee tot volksoptstanden en hervormingen (23,25,26).

In principe mochten in één schepencollege geen directe verwanten zoals broers of vaders en zonen plaatsnemen (13,24).

Toch zijn er vele uitzonderingen gekend. Deze in Gent zijn uitvoerig beschreven in de geschiedschrijving. Op kleinere schaal, in de genealogie en heemkunde, vindt men er vaak nog. Binnen een schepenenfamilie waren er vaak verscheidene leden die achtereenvolgens het ambt waarnamen. Bijvoorbeeld voor de familie de Proost, waarvan wij verschillende leden aantreffen in zowel de schepenenarchieven (van Aalst) als onze familiestamboom (1,10,11,15). In sommige jaren was dit zelfs met een rechtstreeks familielid:

- 1418 Peter de proost en Jan de Proost
- 1420 Jan de Proost en Dirk van Zomergem (geh.de Proost)
- 1458 Jan de Proost en Frans de Vremde (geh. de Proost)
- 1472 Jan de Proost en Joost van Erpe (zoon van de Proost)
- 1502 Lyon de Proost en Philip Tollin (geh.de Proost)

Het verwondert niet dat lokale ambten toekwamen aan leden van verwante families. Dit fenomeen is goed beschreven (13), ook te Gent (23,24,25,26). In de stad Aalst met ongeveer 3600 inwoners in de Bourgondische tijd (12) was het aantal geletterde inwoners wellicht ook nog niet zo groot.

Hieruit blijkt dat ook de meeste andere “schepenenfamilies” van Aalst (Lijsten zie ook ref.1 Aalst, ref.13) verwant blijken. Via verwanten van verwanten krijgt men een kluwen van allemaal aan mekaar verwante schepenenfamilies (13). Dat geldt speciaal voor families die ook in Gent handelen, veel van hen blijken lakenhandelaars en weverijen in de familie te hebben (ref.14 : § Lakenhal, § De Proost, § Tollin).

Ook de familie “de Jag(h)er” is als voogd verwant (ref.14 Hoofdstukken de Jager, de Proost-Aalst) en heeft in Gent lange tijd een Steen naast dat van het echtpaar de Proost-Van de Voorde (14) en verkoopt een ander, ernaast, aan de families Van Poeke en van Erpe (14).

De familie Alistoc, die ook veel schepenen leverde, is vermoedelijk ook verwant, aangezien enkele leden ervan jaar na jaar op dezelfde dag een rente uitbetaald krijgen (gevolg van een zelfde acte?), b.v. in 1413 (14 hoofdstuk dP Aalst, jaar 1404 p43, jaar 1413, p.37 verso,): Margrite, Katelijne, Jan en Adam de Proost en Kateline Alistoc. Zij waren in elk geval verwant aan de familie van Vaernewijck, ook aangetrouwd aan Adam de Proost (14).

Ook de burggravenfamilie Tollin is aangetrouwd (13,14). De families Alistoc,Tollin en van Vaernewijck bevatten elk wevers (13 p30) of lakenhandelaars (14 Lakenhalle).

Een aantal van deze familienamen komen ook in het Waasland voor.

Het is bekend dat in Gent de wevers vaste zitjes hadden in het stadsbestuur (23).

Het is waarschijnlijk dat de families de Proost, van Erpe (ref.14 : § dP, van Erpe) en de verwante families van Vaernewijck, Tollin (beide ref.14) e.a. die in Gent met wol- en lakenhandel bezig waren (ref.14 : § halheren) en wellicht nog andere verwante families in het stadsbestuur van zowel Gent als Aalst gedeeltelijk ook de **weversbelangen** dienden.

Weverij en handel in wol en textiel was een economische hoofdactiviteit in Vlaanderen; het is dan ook niet verbazend dat in verscheidene steden families rond het stadsbestuur zich inlieten met deze zaken en omgekeerd.

De schepenenfamilies uit de grote steden

De Potter schrijft (3) over de namen van de eerste traditionele schepenenfamilies in de grote steden:

- In Brussel : de Leeuw, de Weert, serHugen Kints, ser Roelofs, van Coudenberg, Uten Steenweghe, van Roodenbeke.
- In Leuven: Uten Lieminghe, van den Calstere, van Redinghen, van den Steene, Verrusalem (sic), Gielis, van Rode.
- In Antwerpen (eerste schepenen, geen traditionele families): Breebare/Breebaert, Valinuamus, Cofrel, Raduardus

- Gent: Sersanders, Sersimoens, Borluut, Bette, Rijnvisch, de Vos, Damman, Bruusch, de Gruutere.

Bij Warkoeing (30, p253 ea) vinden we voor Brugge vooral de families Van Curtericke, Bonin, Tolnare, de Weide, Hoeft, Bachter Halle, van Biervliet, Calkere.

De functie van Schout

Een schout is een algemene benaming voor een plaatselijk ambt met eerder juridische invulling. Net zoals het ammanschap zijn er weinig algemene dingen over te zeggen; het hangt af van plaatselijk gewoonterecht. Het schouttetendom of schoutenambt kon plaatselijk zeer aanzienlijk zijn. Volgens Debrabandere (21) is hij ook soms de voorzitter van een schepensbank; het vrij volledige werk over schepenen van De Potter (3) (zoals ieder van ons met teksten en lijsten “beperkt tot de gevonden voorbeelden”) vernoemt er evenwel geen.

In Brugge blijkt het gewoonterecht (en de wet van Brugge in de keuren) b.v. te bepalen dat de baljuw een schout aanstelt, om net als hij de belangen van de Graaf te bewaken. Voor een aantal zaken kan de schout maar zijn functie uitoefenen in het bijzijn van minstens twee schepenen (30).

Eerstgenoemde geeft wel veel naamvoorbeelden en namen uit de functie ontstaan:

(de) Schout(en)(s), (de) Schaut(en)(s), Schoetens, Schultens, Schouteet, Schoutissen, Schult(h)eis, Scholtes en vele andere varianten.

Een genealogische casus: Kateline van Erpe, dochter van Philips, de Heer van Erpe en Kateline de Proost, huwde begin 15de eeuw met **Boudin de Schouteete** (10,11,14), een verwant van de plaatselijke schout (Hughe Scouthede is ontvanger van Philips , heer van Erpe (14,28)).

Zij werden de stamouders van het geslacht **de Schoutteete d’Erpe** en later **van Zuylen de Schoutteete d’Erpe** (ref.1 Erpe). Een bron over families verwant aan de graven van Vlaanderen vermeldt oa. als verwant aan de Graven van Vlaanderen : “Schoutteete en van Erpe”(29). Ook voor deze schout blijkt er dus toch wel een verband met de plaatselijke machthebbers... en door huwelijk komen er verbanden met de graaf bij...

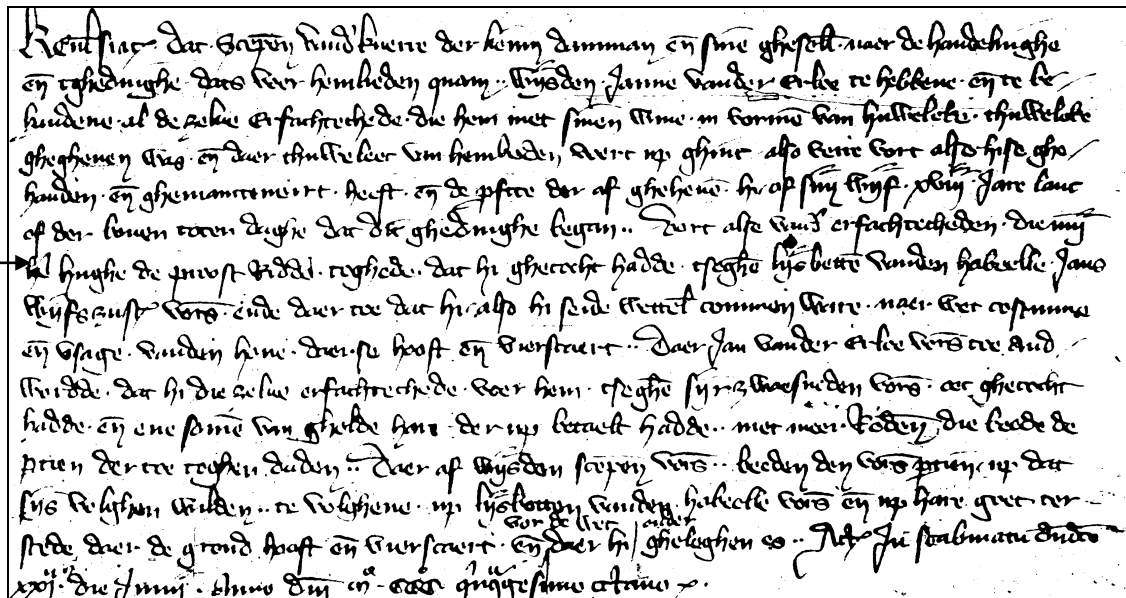
Document 1: voorbeeld van schepenact

Uit: Schepenenregister Gent, r 301/1 p 194 r (anno 1357) SAG

De schepenen had een vrij grote vrijheid om recht te spreken, maar bleven toch binnen bepaalde regels en een bepaald rechtsgebied... Gegoede burgers uit heel het graafschap Vlaanderen lieten hun akten te Gent registreren, omdat de grootste stad van de Nederlanden op dit moment militair-juridisch en financieel “meer zekerheid” leek te bieden en ook omdat velen van hen er een steen hadden en/of buitenpoorter waren. Het leverde een enorme archiefrijksdom op: de Gentse schepenenregisters “van de Keure” en “van Gedeele” bestrijken situaties uit heel Vlaanderen en soms daarbuiten. Maar als puntje bij paaltje kwam, wisten de schepenen van Gent vaak wel dat ze niet overal bevoegd waren...

Een voorbeeld.

Kopie van origineel:

Kenlic si dat scepen. vand'keure der kening damman en sine ghesellen naer de handelinghe
en tghedinghe dat voer hemlieden quam. Wieden Janne vander Erloe te hebbene en te de
huidene al de zake erfachtghede die hem met sinen wive in forme van huweleke thuweleke
ghegeven was en daer thuwelece van hemlieden weert up ghinc also verre vort also hise ghehouden
handen en ghemancement heeft en de partie der af ghegeven hiraf sine wijf xviii jare lanc
of der boven totten daghe dat die ghedinghe began. Dert alse vint erfachtgheden die mijn
heer hughe de prost ridder toghde dat hi ghecoght hadde tjeghen lijsbette vanden habeelle Jans
wijfs zuster vors. Ende daertoe dat hi also hi seide wettelijk
commen ware naer wet. costume ende versaege vanden hove daer si heeft en vierscaert. Daer Jan vander
Erloe vorseid seide dat hi die zelve erfachtgheden voer hem tsjeghe syn zwaegeden
vorseid ooc ghecoght hadde en ene somme van ghelde hare der na betaelt hadde. ... (1357)

Originele tekst:

Kenlic zi dat scepen. vand.keure der **Livin Damman** en sine ghesellen naer de handelinghe
ende tghedinghe dat voer hemlieden quam wijsden **Janne vander Erloe** (te hebbene en. te
behoudene al de zake, erfachtghede die hem met sinen wive in forme. van huweleke thuweleke
ghegeven was en daer thuweleec van hemlieden weert up ghinc also verre vort also hise ghehouden
en ghemancement heeft en. de partie der af ghegeven hiraf sine wijf XVIII jare lanc of der boven
toten daghe dat die ghedinghe began).

Vort alste vande erfachtigheden die mijn heer **Hughe de Prost** Ridder toghde dat hi ghecoght hadde
tjeghen **lijsbette vanden habeelle** Jans wijfs zuster vors. Ende daertoe dat hi also hi seide wettelijk
commen ware naer wet. costume ende versaege vanden hove daer si heeft en vierscaert. Daer Jan
vander Erloe vorseid seide dat hi die zelve erfachtigheden voer hem tsjeghe syn zwaegeden
vorseid ooc ghecoght hadde en ene somme van ghelde hare der na betaelt hadde. ... (1357)

In hedendaags Nederlands , samengevat

Bekendmaking dat de “schepenen van de Keure van Gent”, Lieven Damman en zijn collega’s, recht
spraken in de zaak van Jan vander Erloe. (Hij mag alle bezittingen houden die hem bij zijn huwelijk
gegeven waren). Verder, betreffende de gronden die Heer Hughe de Prost, ridder, zei gekocht te
hebben van Lijsbette vanden Habeelle, zus van de vrouw van Jan vander Erloe. Deze Jan zegt ook
dat hij die gronden van zijn schoonzus gekocht heeft en haar heeft betaald. ... De rechtbank
verklaart zich onbevoegd omdat de gronden niet in haar schependom liggen (1357).

Luc Deprost

Bronnen

1. DE POTTER Frans en BROECKAERT Jan. Geschiedenis der gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen. 1875-1893. Heruitgave Roeselare, Uitg. Familia et Patria, 1996 (tientallen delen).
2. Généalogie le Prévost de Basserode. Kon. Bib. Brussel, MS II-6606, 6511.
3. DE POTTER F.: Geschiedenis van het schependom in de Belgische Gewesten. Brussel, Hayez / Kon. Academie van België, 1881.
4. DE RAADT J.T.H.: Sceaux des Pays-Bas et des Pays Avoisins. Brussel, Soc. Belge de Librairie, 1898 p. 167.
5. Gentse Schepenregisters van de Keure. (diverse delen, verwerkt in ref.14) SAG
6. de SEYNE E.; Geschied- en aardrijkskundig woordenboek der Belgische Gemeenten. Brussel, Bieleveld, ca. 1919.
7. WARLOP E.: Flemish Nobility before 1300. Kortrijk, G.Desmet-Huysman, 1975.
8. BEAUCOURT de NOORTVELDE P.: Beschrijvinge der Heerlijkheden en landen van den Proossche. Brugge, 1764.
9. Stadsrekeningen van Aalst, RK 4637 e.v. (vanaf jaar 1395, bestudeerd tot 1470). ARA
10. DEPROST Luc: Genealogie de Proost/Deprost (3 delen). Wetteren, eigen uitgave, 2005.
11. DEPROST Luc. Genealogie de Proost/Deprost (2 delen). Vlaamse Stam, jg. 34, nr. 7 - 8, juli - augustus 1998 p 295 en nr 11-12 november-december p 463
12. VAN BELLE J.: Les pays de par deçà. De Bourgondische Nederlanden. Beveren, Cools, 1984.
13. MARCOEN Regine : Prosologie van het wereldlijk openbaar ambt te Aalst in de 15de eeuw. Eindverhandeling, RUG, 1963-64. (genealogieën onvolledig). SAA en Bib UG.
14. DEPROST L. Oost-Vlaamse Databank 15de eeuw. Wetteren, eigen uitgave, 2004.
15. Leenboeken van de Graaf van Vlaanderen en de Burggravie van Aalst. Nr. 12959 p. 2v, 4v; Nr. 12945 (jaar 1400) p. 2r, 2v, 3v, 4; Nr. 12946 (jaar 1404) p. 3v, 8v, 9v. SAA
16. DE LIMBURG STIRUM : Coutumes d'Alost (zie SAA).
17. de FERRARIS: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778). Heruitgave, Gemeentekrediet, Brussel, 1965. Deel Wetteren (incl. Schellebelle).
18. DEPROST Luc: Naamkundige aantekeningen. Vlaamse Stam 2004/1.
19. "Boek met den Haire" (14de eeuw en latere acten te Aalst) (originele en gedrukte vorm beschikbaar). SAA
20. Annalen Oudheidkundige Kring Aalst, 1908, p.104. (SAA)
21. DEBRABANDERE F.: Woordenboek van de Familienamen, Brussel, Gemeentekrediet, 1993.
22. SAA 12959 Leenboek (anno 1460).
23. DECAVELE J (eindred) e.a. : 1350 jaar Gent, de Gentenaars en hun bestuurders. Reeks Waar is de tijd. Gent, Wanders/Diogenes ism. Stadsarchief Gent en de Genste Musea, Zwolle, 1999.
24. Warckoenig LA: Histoire de la Flandre. Tome IV. Brussel, Verbeyst, 1851.
25. VANDERKINDERE L (vert. DELBECQ R) : De eeuw der Artevelden. Gent, Foucaert, 1893.
26. BLOCKMANS F : Het Gentse Stadspatriarchaat omstreeks 1302. Antwerpen, de Sikkel, 1938. (SAG Leeszaal).
27. DECAVELE Johan : Eerste protestanten in de Lage Landen, De, Leuven, Davidsfonds, 2004.
28. Gentse Schepenregisters van de Keure. Boek 34 p 19 r (1436).
29. Manuscrit II - 7809-10 Généalogie des comptes de Flandres et des Princes et seigneurs dessenduz et venuz des dictes Princes (o.a. p. 83v; van Poeke) Kon. Bib.
30. WARKOENIG LA: Histoire de la Flandre. Tome IV. (over Brugge). Brussel, Verbeyst, 1851.
31. SILVERSMET Th. De Verenigde archieven van Ruiselede. Brugge, VVF, Delen I, II, III, IV.

Een dagje UIT – Tentoonstelling: "In de voetsporen van Napoleon".

Je zult maar de machtigste man ter wereld zijn en uitgescholden worden door een paar opgeschoten Sluisse jochies. Dat overkwam Napoleon in 1810.

Tweehonderd jaar later organiseert Het Bolwerk, museum van de Staats-Spaanse linies in IJzendijke een tentoonstelling gewijd aan deze Franse "geweldenaar". Daarin aandacht voor wat Napoleon voor Zeeuws-Vlaanderen en Noord-Vlaanderen betekend heeft.

Plaats: Het Bolwerk, museum voor de Staats-Spaanse Linies, Markt 28, 4515 BB IJzendijke, Nederland.

Tel. +31 (0) 117 301200, E-mail: museuminfo@zeelandnet.nl

Openingstijden: 5 april t/m 31 oktober: dinsdag t/m zondag 13.00-17.00 u.

Inkom: Volwassenen € 2,50, kinderen t/m 12 jaar gratis.

Meer info: www.museumhetbolwerk.eu.

Bijdrage « aangesloten » VVF-lid 2010

	BELGIË	EUROPA	REST VAN DE WERELD
Gewoon lid	€ 33,00	€ 43,00	€ 53,00
Steunend lid	€ 50,00	€ 60,00	€ 70,00
Beschermend	€ 80,00	€ 90,00	€ 100,00
Begunstigde: Vlaamse Vereniging voor Familiekunde vzw, Van Heybeeckstraat 3, B-2170 Antwerpen-Merksem Rekening: IBAN BE58 4141 1712 2179 - BIC KREDBEBB Bank: KBC, Merksem Kosten: SHA (shared) Mededeling: lidgeld 2010 + uw lidnummer (als U reeds eerder lid was) of lidgeld 2010 + nieuw lid (indien U nog nooit lid bent geweest)			

Het lidmaatschap geeft recht op:

- een abonnement op de tijdschriften *Vlaamse Stam* en *Genealogie & Heraldiek in Vlaanderen* (6x per jaar).
- toegang tot de documentatiecentra van Merksem, Oostende en Melle.
- toegang tot de databank ‘Ariadne on line’ (www.ariadnedatabank.be).
- raadpleging van de computerbestanden in alle VVF documentatiecentra (ook de regionale).
- extra toegangsrechten op onze regionale website www.vvflandvanwaas.be.
- korting op de publicaties van ‘VVF-Land van Waas’.
- inschrijving op ons regionaal tijdschrift 'VVF-Kroniek van het Land van Waas'

Digitaal per e-mail gratis

Gelieve een berichtje te sturen naar secretariaat@vvflandvanwaas.be met als onderwerp “digitale kroniek” en volgende gegevens:

- Naam
- VVF-lidnummer
- e-mail adres (indien verschillend van het verzendadres van uw bericht)

Op papier (Z/W) per post

Woonplaats	Prijs	Inschrijving
Land van Waas	gratis	automatisch
België	€ 6,00	via overschrijving
Europa	€ 8,00	via overschrijving

Begunstigde: VVF-afdeling Land van Waas,

Houtvoortstraat 12, B-9170 Sint-Gillis-Waas.

Rekening: **IBAN BE24 7795 9067 2238 - BIC GKCCBEBB**

Bank: DEXIA, Sint-Gillis-Waas

Kosten: SHA (shared)

Mededeling: VVF-Kroniek

Het raadplegen van boeken en tijdschriften in ons documentatiecentrum te Sint-Niklaas blijft vrij toegankelijk.

Met steun van de
Vlaamse overheid

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5053

P708545

VVF – KRONIEK

VAN HET LAND VAN WAAS

Tweemaandelijks tijdschrift van de afdeling
Land van Waas van de vzw
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afgiftekantoor : Sint-Niklaas 1

Datum van afgifte : 20 mei 2010
Drukwerk tegen verlaagde taks

Jaargang XXXVIII - nr. 3 mei-juni

Verantwoordelijke uitgever:

Luc De Backer

Luccastraat 14

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03-776 88 34

Email luc.g.debacker@pandora.be

Website www.vvflandvanwaas.be

U wordt vriendelijk uitgenodigd voor onze **genealogische vormingsavond** onder leiding van Luc De Backer op **donderdag 10 juni 2010** van 19.30 uur tot 21.30 uur.

Plaats : Documentatiecentrum VVF-Land van Waas, Zamanstraat 49, 9100 te Sint-Niklaas.

De Voorzitter
Luc De Backer

De Secretaris
Jean-Pierre Vaneygen

De Penningmeester
Paul Eeckhaoudt

VVF-Land van Waas is een regionale afdeling van de vzw Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Zetel: Van Heybeeckstraat 3, 2170 Antwerpen-Merksem   Ondernemingsnummer 0410.941.587

Genealogische vormingsavond

O.L.V. LUC DE BACKER

Naast een nadere toelichting over de gegevens die U op onze kiosk kan vinden, wensen we ook een aantal handige tips mee te geven voor beginners en zullen we proberen op uw genealogische vragen een antwoord te geven. Ook vragen en leesproblemen met oud schrift zullen we trachten op te lossen. U kan eveneens al onze boeken en cd's raadplegen.

Gelieve uw kwartierstaat en/of laptop mee te brengen voor eventuele uitwisseling van gegevens.

Op donderdag 10 juni 2010 van 19.30 uur tot 21.30 uur in ons documentatiecentrum tevens bibliotheek van de KOKW Zamanstraat 49 (1^e verdieping) te Sint-Niklaas.

Onze website www.vvflandvanwaas.be

Nieuwigheden April-Mei 2010

- Er zijn nog 2 errata op onze cd 'Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas' bijgekomen. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Parochieregisters op CD) tabje 'Errata'.
- Voor ons digitalisatieproject rouwbrieven en bidprentjes kan reeds gezocht worden in 16.682 bidprentjes en 818 rouwbrieven.

Digitalisatieproject rouwbrieven, bidprentjes, e.d.

In april en mei werden de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie Freddy Rooms bidprentjes
- Collectie Magda Schaerlaken bidprentjes

In totaal hebben we nu al 108.834 scans (654Gb) van bidprentjes en rouwbrieven. 41.898 scans werden al geïnventariseerd, wat overeenkomt met 36.560 (=73.120 scans) bidprentjes en 5.338 rouwbrieven.

U kan de evolutie van het project volgen via onze website onder de rubriek (Projecten | Digitalisatie bidprentjes,...).

Wanneer U meerdere resultaten krijgt voor dezelfde persoon betekent dit dat er meerdere (meestal verschillende) prentjes van dezelfde persoon gescand werden. We proberen zo veel mogelijk exacte dubbels te verwijderen uit de databank, vandaar dat het een tijdje duurt alvorens de geïnventariseerde gegevens op de website verschijnen.

Voor alle verdere modaliteiten van dit project kan U contact opnemen met ons secretariaat (secretariaat@vvflandvanwaas.be).

Onze bibliotheek - aanwinsten

- Bijdrage tot de geschiedenis van Kalfort/Luc De Geyter//1979
- Kiezerslijst Stekene 1974-1976///1974
- Groot alfabetisch register van namen en blazoenen/Jan van Hellemont/ACCO/1988
- Kiezerslijst Sint-Gillis-Waas 1987///1987
- Kiezerslijst Sint-Pauwels 1971///1971
- Kiezerslijst Stekene 1979///1979
- Archief voor familiekunde voor het Vlaams Nederscheldegebied IX-XI/Gaston Roggeman/Familia et Patria/1976-1978
- Kasteel Roos en zijn bewoners/Dirk D'haese/Dirk D'haese/2009
- Edelen en leenmannen van Vlaanderen 1437/Pieter Donche/Pieter Donche/2010
- Kiezerslijst Daknam 1970-1972///1970
- Staten van goed ambacht Maldegem: aanvulling/Ronny Debbaut/VVF-Meetjesland/2009
- Heiligendevotie in het bisdom Gent/Johan Decavele/Prov. Best. Oost-Vl./2009
- Treuvelde gij brigand? Bargoens van Zele in literaire teksten/Paul Van Hauwermeiren/Prov. Best. Oost-Vl./2009
- Carnet mondain 1991//Les éditions CLB (Bruxelles)/1992

- Huwelijken te Deinze (Stad) Periode van 1796 tot 1907//VVF-Deinze/2009
- Volkstellingen van het jaar IV (1796) in het kanton Deinze/Guido Demuynck/VVF-Deinze/2010

Uit de pers

GVA > Oost-Vlaanderen > Moerbeke-Waas

Stamboom samenstellen duurder

08/04 Het gemeentepersoneel duikt niet langer gratis in de archieven.

Steeds meer mensen kloppen aan bij de dienst bevolking en burgerlijke stand om genealogische gegevens op te zoeken omdat ze hun stamboom in kaart willen brengen of omdat ze familiale gegevens nodig hebben voor een erfenis. Het gemeentepersoneel deed dat opzoekingswerk gratis maar dat is niet langer houdbaar. De gemeenteraad besliste om vijf euro per kwartier aan te rekenen.

Bron: www.gva.be

Merkwaardig: een vierling in 1720 te Waasmunster

3 augusti 1720 baptizavi Gasparem filium Egidij Geerinck et Annae Mariae De Beul conjugum natum 2 augusti 2da pomeridiana, susceptores: Servatius Vanaudekerccke et Angelina Godaert. item 3 augusti baptizavi sub conditione Josinam Joannam filiam ejusdem Egidij Geerinck et Annae Mariae De Beul natam 3 augusti circa nonam mane susceptores: Joannes Van Royen et Judoca De Kleine. item baptizavi Melchionem filium ejusdem Egidij Geerinck et ejusdem Annae Mariae De Beul conjugum natum medio duodecimae diurnae 3 augusti susceptores: Egidius Vanpevelde et Livina De Baeker. item 3 augusti baptizavi sub conditione Balthasarem filium ejusdem Egidij Geerinck et Annae Mariae De Beul conjugum natum medio primae pomeridiana 3 augusti susceptores: Adrianus Randonck et Margareta Marchand. J.G. Delcourt vicep.

Bron: PR Waasmunster Boek 13 pp. 245

Transcriptie:

3 augusti 1720 baptizavi Gasparem filium Egidij Geerincks et Annae Mariae De Beul conjugum natum 2 augusti 2da pomeridiana, susceptores Servatius Van Audekercke et Angelina Godaert
item 3 augusti baptizavi sub conditione Josinam Joannam filiam ejusdem Egidij Geerincks et Annae Maria De Beul natam 3 augusti circa nonam mane susceptores Joannes Van Royen et Judoca De Kleine
item baptizavi 3 augusti Melchionem filium ejusdem Egidij Geerincks et ejusdem Annae Mariae De Beul conjugum natum medio duodecimae diurnae 3 augusti susceptores Egidius Van Pevelde et Livina De Baeker
item 3 augusti baptizavi sub conditione Balthasarem filium ejusdem Egidij Geerincks et Annae Mariae De Beul conjugum natum medio primae pomeridiana 3 augusti, susceptores Adrianus Randonck et Margareta Marchand.
J.G. Delcourt, vicep.

Als we de onderpastoor mogen geloven, heeft de bevalling dus 23 uur geduurd. Het pijnlijke, maar te verwachten, gevolg hiervan was het overlijden van de moeder op 9 augustus 1720. Meerlingen waren echter geen uitzondering. We tekenden zo'n 300 tweelingen en 5 drielingen op bij de bewerking van de dopen te Waasmunster. Meestal waren deze kinderen, en hun moeder in geval van drielingen, wel geen lang leven beschoren. Om toch met een positieve noot te eindigen: Melchior Geerincks werd 59 jaar oud, was 2 keer getrouwd en had 10 kinderen, waaronder een tweeling.

Deel 3 : Baljuws en hoogbaljuws

De rol van baljuws en hoogbaljuws

Hoogbaljuws hielden namens de graaf (vooral financieel) toezicht op een kasselrij of streek, baljuws op één of enkele dorpen of een stad. Zij dienden hun rekeningen in bij het rekenhof in Rijsel (kopies berusten tegenwoordig in Brussel ARA). Voor dit administratief-juridisch toezicht kregen zij een vergoeding. Zij konden de uitoefening van hun ambt voor een lagere vergoeding laten uitoefenen door vervangers. Het baljuwschap werd beschouwd als een soort leenband met de vorst; de leenman kon onderleenmannen nemen.

Volgens F.Debrabandere (ref.21), die ook concrete archivalia citeert, is “baljuw” de oorsprong van de vele namen **(Le-) of (De-) Bailli, Bailleuil, Bajeu, Balleur, Balliau(w) , Ballieuw** en vele varianten.

De baljuws zijn goed vertegenwoordigd in vele archivalia, ook in de Vlaamse Stam. Sommige baljuws zijn met naam en functie vereeuwigd door hun tussenkomst in een historisch feit. Van anderen, die een hoog aanzien hadden in hun tijd, is nog amper bekend wat ze betekenden. Toch kan soms, na een uitgebreide zoektocht, iets van hun luister van weleer worden teruggevonden. We geven als voorbeeld een hoogbaljuw – die in de geschiedenis en heemkunde niet opvalt en waarvan voor ons opzoekwerk nergens een samenhangende biografie bestond- maar van wie we om persoonlijke reden een aantal biografische gegevens konden retraceren.

Marcoen (13) schreef in een licentiaatsverhandeling (in 1964) dat de hoogbaljuws werden *gerecruteerd onder de kleine, nieuwe of vervallen adel*. Meestal werden zij niet in hun geboortestad aangesteld. Bepaalden Keuren van steden, zoals die van Brugge b.v. (22) bepaalde heel uitdrukkelijk dat het baljuwschap niet kon uitgeoefend worden door een plaatselijk burger, een plaatselijk geborene of zelfs niet door de echtgenoot van een inwonster.

De hoogbaljuws zaten de schepenbanken van de steden uit hun gebied voor, oefenden controle uit op de vierscharen (rechtsgedingen) en zorgden voor de uitvoering van uitspraken en de inning van de boeten. Zij stonden in voor de openbare ordehandhaving, soms als bevelvoerder van de plaatselijke militie (die eerder politieel dan militair was). Zij controleerden het beheer van de schepenen. Zij deden het gezag van de Graaf van Vlaanderen (en zijn opvolgers) eerbiedigen en controleerden de rekeningen. In de steden noemde de functie van hun vertegenwoordiger anders naargelang de stad; b.v. poortbaljuw of onderbaljuw in Aalst (13), schout in Brugge (22).

Zoals blijkt uit lager voorbeeld cumuleerden baljuws en hoogbaljuws vaak verschillende rollen, inkomens en belangen en wisselden zij wel eens van ambtsgebied.

Een hoogbaljuw: Jan de Proost, Heer van Eertbrugge en Schellebelle (1400-1475).

Zijn hoogbaljuwschap

De genealogie van deze man wordt beschreven in onze eigen familie-genealogie (10,11). Hij is een goed voorbeeld van hoger vermelde maatschappelijke situering. Hij cumuleert in de loop van zijn leven een afkomst van plaatselijke machthebbers (10,11, zie ook doc.2), met diverse titels en een retraceerbare lijst feodale eigendommen...

Jan wordt Heer van Eertbrugge en Schellebelle, meier en schepen van Aalst (2) , hoogbaljuw van verscheidene steden en streken (zie verder), koninklijk raadsheer van de hertog van Bourgondië, vazal van de hertog en hij bezit een groot feodaal landgoed in Tielt: “te Pouckes”, dat zelf 14 schepenen heeft. Eén keer vermeldt zijn leenverhef van Eertbrugge en Schellebelle hem ook expliciet als heer van het naburige Wanzele (2,6). Op die plaats ontstaan toponiemen Proostbos en Proostberg (1 Wanzele 1). Ook in en rond Aalst heeft hij talloze feodale eigendommen (11). In het “land van Rotselaer” : Haaltert en omgeving, zijn het er tientallen (deel 4 van deze reeks toont een fragment van een renteboek).

Hij wordt ook ridder van het Gulden Vlies genoemd en edele die de hertog van Boergondië vergezelt (Ref.12. Meer referenties zie verder). Zoals gebruikelijk in dit tijdvak , werd zijn naam wel eens vertaald: **Jean (le) Prévost, seigneur de Eertbrugge et en Scellebelle** (of: “d’Eertbruges et en Bailleul sur Escaut”)¹.

Zijn administratieve rol als hoogbaljuw blijkt in de archieven, bv. in talloze als hoogbaljuw ingediende verzamelrekeningen over de gemeenten en deelregio’s uit zijn ambtsgebieden (zie verder).

Af ten toe bleek het contact met de vorsten op een zeer directe manier. Hij nam als hoogbaljuw de eed af van de nieuwe hertog **Karel de Stoute** bij diens inhuldiging te Aalst als Graaf van Aalst (1467) (ref. 1 Aalst I p25-26), met de formule:

“Hier zweerde goed geregtigh heere en de prinche te zyne van uwe stede, graefscpe ende lande van Aelst...”. Het antwoord van Filips luidde: “Also doe ic ‘t , zijt mij goede liede, ic zal u goed heere wesen”.

Hij was achtereenvolgens hoogbaljuw van (ref.16 en diverse rekeningen over lagere perioden in ARA-Rekenkamer):

- Land van Oudenaarde 1434-1436
- Land van Dendermonde 1436-1453.
- het gebied Ninove (waar hij ook "kastelein" genoemd werd, ref.13) - Haaltert: 1453-1456
- Land van Aalst: 1433-34 en 1462-1468.

Deze opeenvolgende rollen blijken duidelijk uit de chronologie van de functies die per regio gekend bleven in de archieven (16), ook bevestigd in zijn ingediende rekeningen die berusten in de rekenkamer van het centraal bestuur (ARA-RK) . Geen enkele andere bron die wij kennen heeft de functies biografisch gehergroepeerd bij deze ene persoon. De archivalia kwamen terecht in stukken over diverse streken; ze na eeuwen verenigen wordt niet zo gauw gedaan voor iemand die geen bekende historische figuur is...De in mekaar passende data en de titel “ heer van Eertbrugge en Schellebelle” die in deze functie ook meestal wel werd vermeld, laten er geen twijfel over bestaan dat het telkens om deze ene persoon ging.

Marcoen (13) verbaast er zich over dat deze Jan het hoogbaljuwschap van Aalst bereikt, terwijl dergelijke functie, wellicht uit voorzorg om het hoger toezicht objectief te laten verlopen, voor niet-inwoners werd voorbehouden. Jan had uiteraard een groot leen in het land van Dendermonde (Schellebelle) en had ook een verblijfplaats en tijdelijk het buitenpoorterschap van Gent...(15). Daardoor kon hij zich wellicht “niet zomaar een inwoner van Aalst” noemen, hoewel hij er een steen had, aangebouwd aan het schepenhuis en een hofgoed een eind verder in de straat die daar begon.

---

¹ Diverse familienamen werden in deze periode vertaald, van Nederlands naar Frans en soms omgekeerd. Dit was een gewoonte bij aanzienlijke leenmannen, maar zeker ook bij hoogbaljuws. Zie ref.17-deel II en vooral ref.16 documenten: De Wilde werd Le Sauvage, Utenzwane werd du Cigne, Van der Straeten werd de le Strate etc.

Genealogische situering

Zijn voorouders hebben wij gesitueerd in onze familiegenealogie (10,11). Het gaat om een familie van Aalsterse schepenen die een aantal lokale heerlijkheden bezitten en erfelijke functies dragen, bv meier. Jans overgrootvader Huygen de Proost werd Dominus en Ridder genoemd. **Dominus** Huygen de Proost werd begraven in de Aalsterse Abdij ten Rozen, waar men zijn jaargetijden volgens het jaargetijdenboek bleef bidden tot minstens de volgende eeuw (20. Huygen bezegelde ook akten als “man van de Graaf van Vlaanderen” (4).

Diverse afstammelingen van deze Huygen bekleedden gemeentelijke en feodale functies (1 Aalst, schepenenlijst, 10,11, 13,15) tot begin 16de eeuw. Het zijn vooral “dominus” Huygen en hoogbaljuw Jan geweest die –met de archivalia die we nu kennen - het lokale niveau overstegen. Men kan hetzelfde vermoeden voor de voorouders van Huygen, over wie we niet veel weten (voor 1300).

Jan huwde **Alexandrine Van Steelant**. Haar vader Wulfart was “halheer” in de lakenhallen van Gent en heer van Vremdijk (tevooren van Steelant) bij Terneuzen (Gentse Schepenregisters, gesynthetiseerd in ref.14). Het huwelijk gebeurde pas nadat Jan de dochter zonder de toestemming van de vader had meegevoerd en nadat het geschil voor de Gentse schepenbank werd bijgelegd, waarbij Jan oa de heerlijkheid en titel heer van Eertbrugge e.a. eigendommen teneinde de aanstaande schoonfamilie gunstig te stemmen (14).

Hoogbaljuw en zakenman Jan...Parallele functies

Jan de Proost had ook een **weverij en lakenhandel** in Aalst (bron 13). Als hoogbaljuw kon hij bovendien de prijs van het laken bepalen (ref.15, bewaarde oorkonde daarover in Stadsarchief Aalst, zie ook document 1). Economisch en politiek-juridische invloed was dus wel heel hecht verweven.

In diverse schepenakten in Gent wordt hij vermeld, vaak met broer Gyzelbrecht, als betrof het Gentse poorters (15, hoofdstuk de Proost te Aalst). Laatstgenoemde werd enkele malen voor korte tijd verbannen, maar dat was een vrij frequente straf, die in alle klassen van de bevolking kon voorvallen, met wel als verschil dat de bezittende klasse meestal spoedig nadien een vrijkopen van de straf officieel liet registreren...In dit geval wordt de vrijkoop voor Gijzelbrecht de Proost gedaan door zijn broer hoogbaljuw Jan, waarbij onmiskenbaar bewezen is dat het om deze Aalsterse familie gaat en dat deze “Aalsterse familie” ook Gents poorter blijkt te zijn (14 § dP).

Als handelaar, hoogbaljuw, leenheer op diverse plaatsen (zowel in Aalst, Haaltert en Tielt en omgevingen) en raadsheer van de hertog was Jan de Proost ongetwijfeld zeer mobiel.

Jan de Proost was ook titulair **meier** en titulair **prater** van Aalst en ook enkele malen **schepen** van Aalst (11). Hij is titularis van de **tolheffing** “te land en op de Dender” te Aalst (1 Aalst II p31), in leen van de burggraaf, die op een bepaald ogenblik veel tegoeden bij hem heeft (16, 19 p105). Hij heft ook tienden voor de abdij ten Rozen van Aalst (14 dP).

Rond 1470 zijn Jan de Proost en zijn zoon Lyon ingekochte buitenpoorters van Gent, waar ze een woonplaats aangaven. Dat is wat eigenaardig omdat poorterschap in principe niet cumuleerbaar is tussen verschillende steden en ook omdat Gent in onmin leefde met de graven van Vlaanderen op dat moment, terwijl deze 2 mannen als hoogbaljuw rechtstreeks in dienst waren van de Graaf. “Het was een gewoonte die de adel niet had tussen 1400 en 1476, maar wel in de conflictjaren 1477 - 1490, als zekerheid”, schrijven Bourgondiëkenners Prevenier en Blockmans (18).

Als **Ridder van het Gulden Vlies** was Jan geregistreerd namens het land van Dendermonde. In dezelfde bron noemt men hem een der **edelen** die de hertog van Boergondië vergezelt (12). Ook hoogbaljuwschap was meestal voorbehouden aan edelen (13 p21). Verschillende bronnen vermelden hem ook als **raadsheer van de hertog** en “raed sconincx” (ref 1 Aalst II p31, ref 16 p 174, ref 14 dP Aalst), waarbij wellicht bedoeld werd dat het hof van de hertog, naar zijn ambitie en

afstamming, een koninklijk hof genoemd werd. Een andere bron (18) zegt dat er een 600-tal edelen “aan het hof” van Bourgondië waren.

Na zijn dood werd het hofgoed van Jan de Proost in Aalst-Kattestraat geschonken aan de Grauwzusters die er een klooster oprichtten (ref 1 Aalst, ref 8). Jan de Proost leefde ook een tijd in “de Grauwe steen”, een aanzienlijk huis op de markt aangebouwd aan het schepenhuis (zie ref.3 en afbeelding en inhoud uit ref.8). Zijn echtgenote overleefde hem meer dan tien jaar en werd begraven in de nog jonge Sint-Martenskerk (1,8), net als Jans kozijn drukker Dirk Martens (zoon van Johanna De Proost en kleinzoon van Hendrik de Proost, een broer van Jans vader).²

Al deze cumulatie van rollen is opmerkelijk en onmiskenbaar bewezen door duidelijke vermeldingen van een identiteit, via erfenis, leenverhef en/of zijn vadersnaam of titel : Jan zoon van Adam, heer van Eertbrugge en Schellebelle...(het eerste is ondubbelzinnig op momenten dat zijn oom die ook Jan fs Adam heet al overleden is, na 1430, ref.10,11).

In vele vermeldingen in schepenen- en vorstelijke archieven wordt Jan de Proost, zoals vele tijdgenoten, niet expliciet een edele genoemd. Dat is meestal zo, ook voor andere ambtsdragers, van wie de adellijke status in de tijd wel bekend was. Heemkundigen weten dat edele leenheren in rente- en schepenboeken soms gewoon met voor-en achternaam genoemd worden, “zoals elkeen” (voorbeelden: “Roeland van Poeke”, “Philips van Erpe”, “Hendrik van Vlaanderen”. Slechts een minderheid van hun vermeldingen geeft aan dat het om belangrijke en edele leenheren gaat). Op termijn van generaties raakte bij veel Vlaamse families de adellijke status definitief onvermeld.

Zoals de familie de Proost zijn er talrijke actueel “niet edele” families in Vlaanderen, die toch afstammen van “edelen”, waarbij de archivalia dat vaak niet uitdrukkelijk vermelden, maar waarbij het door functies en af en toe een zeldzame vermelding, wel bewezen kan worden.

(wordt vervolgd)

Luc Deprost

Een dagje UIT – Tentoonstelling: "In de voetsporen van Napoleon".

Je zult maar de machtigste man ter wereld zijn en uitgescholden worden door een paar opgeschoten Sluisse jochies. Dat overkwam Napoleon in 1810.

Tweehonderd jaar later organiseert Het Bolwerk, museum van de Staats-Spaanse linies in IJzendijke een tentoonstelling gewijd aan deze Franse “geweldenaar”. Daarin aandacht voor wat Napoleon voor Zeeuws-Vlaanderen en Noord-Vlaanderen betekend heeft.

Plaats: Het Bolwerk, museum voor de Staats-Spaanse Linies, Markt 28, 4515 BB IJzendijke, Nederland.

Tel. +31 (0) 117 301200, E-mail: museuminfo@zeelandnet.nl

Openingstijden: 5 april t/m 31 oktober: dinsdag t/m zondag 13.00-17.00 u.

Inkom: Volwassenen € 2,50, kinderen t/m 12 jaar gratis.

Meer info: www.museumhetbolwerk.eu.

² Hendrik de Proost en zijn dochter leefden een tijd in het familiesteen “de Grauwen Steen” ,ref.23

Met steun van de
Vlaamse overheid

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5053

P708545

VVF – KRONIEK

VAN HET LAND VAN WAAS

Tweemaandelijks tijdschrift van de afdeling
Land van Waas van de vzw
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afgiftekantoor : Sint-Niklaas 1

Datum van afgifte : 4 augustus 2010

Jaargang XXXVIII - nr. 4 juli-augustus

Verantwoordelijke uitgever:

Luc De Backer

Luccastraat 14

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03-776 88 34

Email luc.g.debacker@pandora.be

Website www.vvflandvanwaas.be

Zomereditie met de errata op onze huwelijksdatabases, het vervolg van deel 3 van de artikelreeks 'Oude ambten en daarvan afgeleide familienamen' en onze agenda voor het 2e semester.

U wordt vriendelijk uitgenodigd voor onze voordracht "Militaire bronnen en genealogie" door mevrouw Eva Muys, attachée SGRS-S/A-C op **donderdag 30 september 2010** om 20 uur.

Plaats : Documentatiecentrum VVF-Land van Waas, Zamanstraat 49, 9100 te Sint-Niklaas.

De Voorzitter
Luc De Backer

De Secretaris
Jean-Pierre Vaneygen

De Penningmeester
Paul Eeckhaoudt

VVF-Land van Waas is een regionale afdeling van de vzw Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Zetel: Van Heybeeckstraat 3, 2170 Antwerpen-Merksem   Ondernemingsnummer 0410.941.587

Agenda 2e semester 2010

- Donderdag 30 september, 20 u.: Voordracht: “Militaire bronnen en genealogie” door Eva Muys, attachée SGRS-S/A-C (Ministerie van Defensie Inlichting en veiligheid, Sectie Archieven).
- Zondag 10 oktober, doorlopend van 9 tot 12.30 uur : “**26e Oost-Vlaamse ontmoetingsdag**” in zaal Rekkellinge, D. Delcroixstraat, 1A, 9800 Deinze.
- Donderdag 18 november, 20 u.: Voordracht: “Latijn in de parochieregisters” door Jan Monprofit, Lic. Klassieke Talen. De aanwezigen ontvangen een kleine syllabus als handleiding.

De voordrachten hebben plaats in de bibliotheek van de KOKW Zamanstraat 49 te Sint-Niklaas.

Alle activiteiten zijn vrij toegankelijk.

Onze website www.vvflandvanwaas.be

Nieuwigheden Mei-Juni-Juli 2010

- Er zijn nog 2 errata op onze cd ‘Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas’ bijgekomen. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Parochieregisters op CD) tabje ‘Errata’.
- Er zijn nog 22 errata op onze cd ‘Huwelijken Burgerlijke stand van het Land van Waas’. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Burgerlijke stand op CD) tabje ‘Errata’.
- Voor ons digitalisatieproject rouwbrieven en bidprentjes kan reeds gezocht worden in 24.293 bidprentjes en 6.672 rouwbrieven.

Digitalisatieproject rouwbrieven, bidprentjes, e.d.

In juni en juli werden de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie Marcel Thyssen (bidprentjes)
- Collectie Urbain Van Remoortere (bidprentjes)
- Collectie Luc Heymans (rouwbrieven)
- Collectie Raymond Heymans (bidprentjes)

In totaal hebben we nu al 159.820 scans (940Gb) van bidprentjes en rouwbrieven. 57.317 scans werden al geïnventariseerd.

U kan de evolutie van het project volgen via onze website onder de rubriek (Projecten | Digitalisatie bidprentjes,...).

Voor alle verdere modaliteiten van dit project kan U contact opnemen met ons secretariaat (secretariaat@vvflandvanwaas.be).

Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas - CD-h-pr-lvw

Errata

De nummers verwijzen naar de lijsten per gemeente. De wijzigingen zijn aangebracht in het rood.

Bazel

302 Elisabetha **BLIJWEERT** x op 23-06-1778 te Bazel Ferdinandus **VAN CLEEMPUT**.
4851 Ferdinandus **VAN CLEEMPUT** x op 23-06-1778 te Bazel Elisabetha **BLIJWEERT**.

Beveren

2985 Petrus **DIERICX** x op 06-02-1746 te Beveren Maria **MACHIELS**.
3739 Petrus Joannes **HERTOGH** x op 28-11-1746 te Beveren Catharina **VAEL**.
4431 Maria **MACHIELS** x op 06-02-1746 te Beveren Petrus **DIERICX**.
4944 Maximilianus **NACHTERGAEL** x op 12-11-1746 te Beveren Maria **SPIS**.
6182 Maria **SPIS** x op 12-11-1746 te Beveren Maximilianus **NACHTERGAEL**.
6629 Catharina **VAEL** x op 28-11-1746 te Beveren Petrus Joannes **HERTOGH**.

Elversele

1124 Franciscus Leo **MUEL** x op 01-07-1780 te Elversele Joanna Catharina **VAN RANST**.
2111 Joanna Catharina **VAN RANST** x op 01-07-1780 te Elversele Franciscus Leo **MUEL**.

Haasdonk

2622 Joannes **MAES** x op 20-01-1758 te Haasdonk met Barbara Brigitta **VAN RAEMDONCK**.
4605 Barbara Brigitta **VAN RAEMDONCK** x op 20-01-1758 te Haasdonk met Joannes **MAES**.
1286 Jacobus **DE MAIJERE** x op 29-05-1657 te Haasdonk Andrea **SMET**.
3270 Andrea **SMET** x op 29-05-1657 te Haasdonk Jacobus **De MAIJERE**.

Sint-Niklaas

7727 Daniel **HOOFTTEER** x op 05-02-1788 te Sint-Niklaas Joanna Carolina **SMET**.
10800 Anna Francisca **ROTHIER** x op 29-06-1657 te Sint-Niklaas Joannes Franciscus **STAES**.
11602 Joanna Carolina **SMET** x op 05-02-1788 te Sint-Niklaas Daniel **HOOFTTEER**.
12093 Joannes Franciscus **STAES** x op 20-04-1798 te Sint-Niklaas Anna Francisca **ROTHIER**.

Temse

9907 Amelberga **VAN MEERVENNE** x op 31-05-1772 te Temse Petrus Antonius **VEREECKEN**.
11683 Petrus Antonius **VEREECKEN** x op 31-05-1772 te Temse Amelberga **VAN MEERVENNE**.

Waasmunster & Sint-Anna

2786 Maria Joanna **DE COCK** x op 15-01-1747 te Waasmunster Josephus **LEIJS**.
 3767 Josephus **DE PUIJSSELEER** x op 13-06-1786 te Waasmunster Petronilla **LAUREYS**.
 3914 Georgius **DE SCHEPPER** x op 03-05-1650 te Waasmunster Catharina **NEESE**.
 3971 Paschasia **DE SCHEPPER** x op 25-02-1685 te Waasmunster Petrus **SLABBAERT**.
 4084 Jacobus **DE BOIJ** x op 17-11-1675 te Waasmunster Petronella **ROGHMANS**
 4265 Joanna **DE VLEESSCHAUWER** x op 01-09-1671 te Sint-Anna-Waasmunster Petrus **DOOGHE**.
 4266 Joanna **DE VLEESSCHAUWER** x op 23-08-1671 te Waasmunster. *Ondertrouw* Petrus **DOOGHE**.
 4911 Petrus **DOOGHE** x op 01-09-1671 te Sint-Anna-Waasmunster Joanna **DE VLEESSCHAUWER**.
 4912 Petrus **DOOGHE** x op 23-08-1671 te Waasmunster. *Ondertrouw* Joanna **DE VLEESSCHAUWER**.
 4985 Cecelia **EECHOUT** x op 19-08-1679 te Waasmunster Judocus **VENNEMAN**.
 5440 Michael **GIBBELS** x op 12-06-1703 te Sint-Anna-Waasmunster Anna **JANSSENS**.
 5642 Maeijken **HEERMANS** x op 25-11-1598 te Zele Hans **STEELS**.
 5915 Joannes **HOOFT** x op 17-01-1678 te Waasmunster Judoca **VERLEE**.
 5830 Catharina **HERMANS** x op 30-06-1600 te Lede Petrus **SCHIMPE**.
 6068 Anna **JANSSENS** x op 12-06-1703 te Sint-Anna-Waasmunster Michael **GIBBELS**.
 6412 Petronilla **LAUREIJS** x op 13-06-1786 te Waasmunster Josephus **DE PUIJSSELEER**.
 6529 Josephus **LEIJS** x op 15-01-1747 te Waasmunster Maria Joanna **DE COCK**.
 7098 Catharina **NEESE** x op 03-05-1650 te Waasmunster Georgius **DE SCHEPPER**.
 7518 Judocus **VENNEMAN** x op 19-08-1679 te Waasmunster Cecelia **EECHOUT**.
 7569 Petrus **PIERSENS** x op 06-10-1640 te Waasmunster. *Ondertrouw* Maria **ROOMAN**.
 8170 Petronella **ROGHMANS** x op 17-11-1675 te Waasmunster Jacobus **DE BOIJ**.
 8298 Maria **ROOMAN** x op 06-10-1640 te Waasmunster. *Ondertrouw* Petrus **PIERSENS**.
 8797 Petrus **SCHIMPE** x op 30-06-1600 te Lede Catharina **HERMANS**.
 8975 Petrus **SLABBAERT** x op 25-02-1685 te Waasmunster Paschasia **DE SCHEPPER**.
 9499 Hans **STEELS** x op 25-11-1598 te Zele Maeijken **HEERMANS**.
 14179 Judoca **VERLEE** x op 17-01-1678 te Waasmunster Joannes **HOOFT**.

Addenda

Belsele (Bron: Parochieregisters)

Franciscus **VAN VLIERBERGE** x op 15-07-1693 te Belsele Amelberga **VERSCHELDEN**.

Beveren (Bron: Parochieregisters)

Ferdinandus **UIJTENHOEVEN** x op 22-02-1746 te Beveren Cornelia **INGHEL**S.
 Jacobus **DE BRUIJCKER** x op 22-02-1746 te Beveren Joanna Catharina **NEELS**.
 Jacobus **FOCKENIER** x op 16-03-1746 te Beveren Elizabeth **VAN EETVELDE**.
 Thomas **DE ROECK** x op 27-04-1746 te Beveren Catharina **DE JONGHE**.
 Joannes **VAN DEN EIJNDE** x op 03-05-1746 te Beveren Amelberga **MAES**.
 Judocus **WEIJN** x op 05-05-1746 te Beveren Elizabeth **BROECKAERT**.
 Balduinus Adrianus **NIJS** x op 28-05-1746 te Beveren Jacoba Catharina Augustina **ANNEZ**.
 Ferdinandus **COLE** x op 11-06-1746 te Beveren Anna Catharina **DE CLERCK**.
 Martinus **MORAS** x op 17-06-1746 te Beveren Anna Catharina **BRAUWERS**.
 Petrus **DE CAUWER** x op 29-06-1746 te Beveren Amelia **HOFKENS**.

Melsele (Bron: Parochieregisters dopen)

Mathias **VAN HUL** x op 13-09-1796 te Melsele Brigitta **DE CLEEN**.

Waasmunster & Sint-Anna (Bron: KF Waasmunster Nr.5)

Martinus **MARTENS** x op 05-04-1701 te Waasmunster Margareta **VAN DEN BRANDE**.

Joannes **KERSMAECKER** x op 04-05-1701 te Waasmunster Paulina **PENSAERT**.

Carolus **DE KIMPE** x op 26-07-1701 te Waasmunster Anna **DE WAELE**.

Judocus **VAN BELLINGHEN** x op 10-08-1701 te Waasmunster Elisabetha **D'HOOGHE**.

Andreas **WILLEMAERTS** x op 28-08-1701 te Waasmunster Catharina **HOELPUT**.

Waasmunster & Sint-Anna (Bron: Parochieregisters)

Thomas **BODDAERT** x op 16-06-1723 te Waasmunster Anna Maria **DE STAUTHAMER**

Laatst bijgewerkt op (vrijdag 18 juni 2010)

Huwelijken Burgerlijke stand van het Land van Waas - CD-h-bs-lvw

Errata

De nummers verwijzen naar de lijsten per gemeente. De wijzigingen zijn aangebracht in het [rood](#).

Temse

276 Amelberga **BELDENS** x op [25-04-1797](#) te Temse (6-Floréal-V) x Castianus **DE DIJCKER**.

292 Anna Marie **BIERNAERT** x op [25-04-1797](#) te Temse (6-~~Floréal~~-V) x Paulus **VERHEYEN**.

591 Joseph **BRESSINCK** x op 20-11-[1796](#) te Temse (30-Brumaire-V) x Isabella **KERSSCHAEVER**.

709 Joseph **BRISSINCK** x op [24-02-1799](#) te Temse ([6-Ventôse](#)-VII) x Joanna Cornelia **REYNIERS**.

761 Antoine **BULTEEL** x op 14-02-[1803](#) te Temse (25-Pluviôse-XI) x Marie Anne Petronelle **VAN DER VREKEN**.

824 Catharina **BUYENS** x op 24-10-[1796](#) te Temse (3-Brumaire-V) x Pieter **PEETERS**.

849 Marie Elisabeth **BUYENS** x op [25-04-1797](#) te Temse (6-Floréal-V) x Petrus Jacobus **WILLEMS**.

920 Jean Francois **BUYTAERT** x op 27-07-[1803](#) te Temse (8-Thermidor-XI) x Jeanne Isabelle **DE MEESTER**.

985 Joanna Catharina **CALLENS** x op 10-10-[1796](#) te Temse (19-Vendémiaire-V) x Joannes Franciscus **VERHAEGEN**.

1675 Dominicus Joseph **DE BRUYN** x op 17-10-[1796](#) te Temse (26-Vendémiaire-V) x Marie **VERBRUGGEN**.

2107 Castianus **DE DIJCKER** x op [25-04-1797](#) te Temse (6-Floréal-X) x Amelberga **BELDENS**.

2778 Jeanne Isabelle **DE MEESTER** x op 27-07-[1803](#) te Temse (8-Thermidor-XI) x Jean Francois **BUYTAERT**.

3547 Petrus Francies **DE WITTE** x op [06-02-1798](#) te Temse (18-[Pluviôse](#)-VI) x Anna Isabella **WINDEY**.

4460 Philippe **HAUMAN** x op 11-01-[1804](#) te Temse (20-Nivôse-XII) x Jossine Marie **MEEREEVELT**.

4658 Jean Josse **HEMELEER** x op 14-[02-1803](#) te Temse (25-Pluviôse-XI) x Marie Jeanne Catharine **MEERT**.

5058 Joseph **JANSSENS** x op [25-04-1803](#) te Temse (5-Floréal-XI) x Jeanne Catharine **VAN ESBROECK**.

5065 Judoca Adriana **JANSSENS** x op 22-08-1798 te Temse (5-Fructidor-VI) x Joannes **STAUT**.
 5196 Isabella **KERSSCHAEVER** x op 20-11-1796 te Temse (30-Brumaire-V) x Joseph **BRESSINCK**.
 5774 Jossine Marie **MEEREEVELT** x op 11-01-1804 te Temse (20-Nivôse-XII) x Philippe **HAUMAN**.
 5359 Anna Barbara **LE FEBRE** x 20-06-1798 te Temse (2-Messidor-VI) x Joseph **MEERSMAN**.
 5863 Joseph **MEERSMAN** x op 20-06-1798 te Temse (2-Messidor-VI) x Anna Barbara **LE FEBRE**.
 5965 Marie Jeanne Catharine **MEERT** x op 14-02-1803 te Temse (25-Pluviôse-XI) x Jean Josse **HEMELEER**.
 6731 Pieter **PEETERS** x op 24-10-1796 te Temse (3-Brumaire-V) x Catharina **BUYENS**.
 7112 Joanna Cornelia **REYNIERS** x op 24-02-1799 te Temse (6-Ventôse-VII) x Joseph **BRISSINCK**.
 7852 Jeanne Catherine **SMET** x op 18-04-1803 te Temse (28-Germinal-XI) x Bernard Francois **WEYN**.
 8094 Joannes **STAUT** x op 22-08-1798 te Temse (5-Fructidor-VI) x Judoca Adriana **JANSSENS**.
 9559 Marie Anne Petronelle **VAN DER VREKEN** x op 14-02-1803 te Temse (25-Pluviôse-XI) x Antoine **BULTEEL**.
 9783 Jeanne Catharine **VAN ESBROECK** x op 25-04-1803 te Temse (5-Floréal-XI) x Joseph **JANSSENS**.
 9790 Anna Marie **VAN EYCKE** x op 07-11-1796 te Temse (17-Brumaire-V) x Josephus **VAN SCHAEVERBEEK**.
 10113 Guillemus **VAN HEYGEN** x op 20-06-1798 te Temse (2-Messidor-VI) x Marie Theresia **WAUTERS**.
 10114 Jean Baptist **VAN HEYGEN** x 12-01-1803 te Temse (22-Nivôse-XI) x Amelberge **VAN HOY**.
 10277 Amelberge **VAN HOY** x 12-01-1803 te Temse (22-Nivôse-XI) x Jean Baptist **VAN HEYGEN**.
 10810 Modest **VAN NIELANDE** x op 24-10-1796 te Temse (3-Brumaire-V) x Judoca Maria **VERCAUTEREN**.
 11648 Marie **VERBRUGGEN** x op 17-10-1796 te Temse (26-Vendémiaire-V) x Dominicus Joseph **DE BRUYN**.
 11772 Judoca Marie **VERCAUTEREN** x op 24-10-1796 te Temse (3-Brumaire-V) x Modest **VAN NIELANDE**.
 11178 Josephus **VAN SCHAEVERBEEK** x op 07-11-1796 te Temse (17-Brumaire-V) x Anna Marie **VAN EYCKE**.
 12114 Joannes Franciscus **VERHAEGEN** x op 10-10-1796 te Temse (19-Vendémiaire-V) x Joanna Catharina **CALLENS**.
 12235 Paulus **VERHEYEN** x op 25-04-1797 te Temse (6-Floréal-V) x Anna Marie **BIERNAERT**.
 12888 Joannes Baptista **WAUMAN** x op 20-06-1798 te Temse (2-Messidor-VI) x Marie Judoca **WEYN**.
 12976 Marie Theresia **WAUTERS** x op 20-06-1798 te Temse (2-Messidor-VI) x Guillemus **VAN HEYGEN**.
 13048 Bernard Francois **WEYN** x op 18-04-1803 te Temse (28-Germinal-XI) x Jeanne Catherine **SMET**.
 13075 Marie Judoca **WEYN** x op 20-06-1798 te Temse (2-Messidor-VI) x Joannes Baptista **WAUMAN**.
 13114 Petrus Jacobus **WILLEMS** x op 25-04-1797 te Temse (6-Floréal-V) x Marie Elisabeth **BUYENS**.
 13123 Anna Isabella **WINDEY** x op 06-02-1798 te Temse (18-Pluviôse-VI) x Petrus Francies **DE WITTE**.

Tielrode

80 Heleonora **BAECK** x op 24-04-1845 te Tielrode x Bellarmenus **DE CLERCK**.
 81 Romanus Cornelis **BAECK** x op 14-09-1837 te Tielrode x Clara Cecilia **DE MEESTER**.
 406 Bellarmenus **DE CLERCK** x op 24-04-1845 te Tielrode x Heleonora **BAECK**.
 580 Clara Cecilia **DE MEESTER** x op 14-09-1837 te Tielrode x Romanus Cornelis **BAECK**.

Laatst bijgewerkt op (zaterdag 29 mei 2010)

(vervolg deel 3)

De hoogbaljuws van het Land van Waas

Wij citeren enkele voorkomende familienamen, voor de veertiende en vijftiende eeuw (ref.16). Men mag stellen dat het gaat om mensen met ongeveer dezelfde maatschappelijke situering als Jan de Proost. Van sommige families is de adellijke status beter bekend en ook behouden, van andere werd zij in de nevel van de tijden onduidelijk...

Volgende families leverden ook een hoogbaljuw (met latere naamsvarianten)

- Triest 1385
- Vijts (Vijd)1385
- De Crayenbrouc 1390 (Van Crayenbroeck)
- Le Crane1391 (De Craene)
- Le Fevre / Smet 1393
- De le Zijpe 1400 (Van de Zijpe)
- Alaerts 1414
- Le chien 1415 (Dhondt)
- De Vaernewijck, heer van Eksaarde 1417
- De Bavendamme 1422
- Van Steelant 1424
- De Berkin 1425
- De Hoerne 1431
- Le Baenst 1432 (De Baenst)
- Witbroot 1444
- Cabillau 1446
- De Rotslare, heer van Staden 1450
- Braem 1450
- De Flandre 1453
- De Vuerhoute 1469
- Quistebout 1472
- Sersanders 1475

Een aantal van deze families was verwant aan Jan de Proost, hoogbaljuw van Aalst: zijn grootmoeder was een de Vaernewijck (zus van heer van Eksaarde), zijn moeder een Van Belle aangetrouwd aan Braem, zijn vrouw een Van Steelant . Dit gold ook voor diverse andere prominente en adellijke families onderling (1 Aalst I, 10,11, 13,14,16).

Hoogbaljuws en Baljuws van andere streken

Voor andere kasselrijen van Vlaanderen vindt men een goed overzicht van de hoogbaljuws en baljuws in ref.16 en men kan ze ook zoeken in de kasselrijrekeningen bewaard in het ARA.

Document : Charter van Filips van Bourgondië over bevoegdheden van Hoogbaljuw Jan de Proost

Filips, hertog van Bourgondië, (...) Graaf van Vlaanderen bevestigt dat hoogbaljuw Jan de Proost bevoegd is om de prijs van het laken in te stellen. Dit bevestigt de administratieve rol van Jan de Proost, maar wellicht ook zijn belangstelling voor de lakenhandel. Zijn schoonvader, leidinggevend in de lakenhallen van Gent (ref.14, hoofdstukken Lakenhallen en Van Steenlandt) en ook hijzelf hadden een weverij en lakenhandel (ref.13).

Fragment:

Philippe par la grace de Dieu Duc de bourgogne, de Lottr. , de Brabant, de Lembourg, Comte de Flandre, d'Artois...

Avont fait voir par aucuns de mes conseils ...de noz bien aimé htbailliu echevins de ma ville dalost...

(midden lijn4:) Wij Jan de Proost hoochballiu van der stede graefscepe en lande van Aelst doen te weetene allen heden, uten dien dat voor ons comen zijn de notabele en de goede lieden ghemeene van der stede van Aelst, zeggende clagende ende te kennen gevende dat voortijds bij Janne vande kerchove hoochballiu van der stede en schepenen vander voorzeide stede, onzer voorzaten...es geoordoneert bi ons bailliu en scepenen dat men van nu voortaan de waarderers vander draperije men stellen zal als nu volcht...mogen dat notabele zijn...drie, drie drapeniers, drie uten utencope, twee uter v..., welke achten also overgegeven en gheen andere...

En testimonio de ce nous avons fait mettre mes sel avec putes.Donné en...1464.

In hedendaags Nederlands:

Filips bij Gods genade Hertog van Boergondië, Lottaringen, Brabant en Limburg, Graaf van Vlaanderen, Artois ...enz. proclameren na advies van onze raadsleden, geliefde hoogbaljuw en schepenen van onze stad Aalst wat volgt.

Wij Jan de Proost Hoogbaljuw van stad, graafschap en land van Aalst, gezien wij gehoord hebben de notabelen van Aalst, die zeggen dat zij van onze voorganger en van de vroegere schepenen rechten kregen, ordonneren opnieuw een recht. Wij stellen voortaan met de schepenen 8 waardeerders (prijsbepalers) aan voor de prijs van het laken. Deze acht zijn te kiezen als volgt: drie uit de notabelen, drie uit de wevers, drie uit de handelaars en twee uit de v...

Als bewijs hebben wij Philips hier ons zegel laten hangen...1464.

Besluit:

Aan de hand van een voorbeeld is de functie en het milieu van een hoogbaljuw vrij duidelijk getekend. Het lijkt ons ook een mooie casus om aan te tonen hoe men soms ook over relatief lang verleden perioden biografische gegevens kan terugvinden, door het samenbrengen van verschillende bronnen, ook voor mensen die geen historische figuren zijn en zelfs in de heemkundige overlevering geen duidelijke sporen hebben kunnen nalaten. Een aansporing voor collega's genealogen ?

Het ambt van baljuw werd voor een kleiner gebiedsdeel uitgeoefend en gaf aanleiding tot diverse familienamen. Baljuws en hoogbaljuws konden soms tijdelijk mekaars ambt waarnemen (16).

Luc Deprost

[illegible]

Bronnen

1. DE POTTER Frans en BROECKAERT Jan. Geschiedenis der gemeenten van de provincie Oost-Vlaanderen. 1875-1893. Heruitgave Roeselare, Uitg. Familia et Patria, 1996. (tientallen delen).
2. Lijst van Leenboeken. Brussel, ARA, Inventaris 169 p. 549.
3. VAN DER HEYDEN A. Historiek van het Grafelijk Leenhof ter Steene (zie Kon. Bib en Bib.UG).
4. DE RAADT J.T.H.: Sceaux des Pays-Bas et des Pays Avoisins. Brussel, Soc. Belge de Librairie, 1898 p. 167.
5. Gentse Jaarregisters van de Keure 1357-1406 (zie ook Melle VVF) SAG
6. de SEYNE E.; Geschied- en aardrijkskundig woordenboek der Belgische Gemeenten. Brussel, Bieleveld, ca. 1919.
7. WARLOP E.: Flemish Nobility before 1300. Kortrijk, G.Desmet-Huysman, 1975.
8. VAN NUFFEL P.: De Grauwen steen, Aalst, Van den Broecke, 1924 (SAA nr. D-5771-12) (zie ook Kon. Bib.).
9. Stadsrekeningen van Aalst, RK 4637 e.v. (vanaf jaar 1395, bestudeerd tot 1470). ARA
10. DEPROST Luc: Genealogie de Proost/Deprost (3 delen). Wetteren, eigen uitgave, 2005.
11. DEPROST Luc. Genealogie de Proost/Deprost (2 delen). Vlaamse Stam, jg. 34, nr. 7 - 8, juli - augustus 1998 p 295 en nr 11-12 november-december p 463
12. VAN DEN EECKHOUT, Jean-Marie: Le Grand armorial équestre de la Toison d'or : l'armorial de Flandre / Sint-Niklaas, Jean-Marie Van den Eeckhout. 1998. p. Appendix II.
13. MARCOEN Regine : Prosologie van het wereldlijk openbaar ambt te Aalst in de 15de eeuw. Eindverhandeling, RUG, 1963-64. (genealogieën onvolledig). SAA en Bib UG.
14. DEPROST L. Oost-Vlaamse Databank 15de eeuw. Wetteren, eigen uitgave, 2004.
15. Oude stadscharters van Aalst, Charter nr 24.SAA
16. VAN ROMPAEY J, Het Grafelijk Baljuwambt in Vlaanderen tijdens de Bourgondische Periode, Brussel. Kon. Academie, Letteren, 1967 (29) nr. 62.
17. SILVERSMET Th. De Verenigde archieven van Ruiselede. Brugge, VVF.
18. PREVENIER (W.) en BLOCKMANS (W.) : De Bourgondische Nederlanden. Antwerpen, Mercatorfonds, 1983.
19. "Boek met den Haire" (14de eeuw en latere acten te Aalst) (originele en gedrukte vorm beschikbaar). SAA
20. Annalen Oudheidkundige Kring Aalst, 1908, p.104. (SAA)
21. DEBRABANDERE F.: Woordenboek van de Familienamen, Brussel, Gemeentekrediet, 1993.
22. WARKOENIG LA: Histoire de la Flandre. Tome IV. Brussel, Verbeyst, 1851.
23. red. Tentoonstelling Dirk Martens 1473-1973. Aalst, sted.museum oud-hospitaal, 1973.
24. De Karel de Grote-nummers van Gens Nostra.
25. La Préhistoire des Capétiens, door Christian Settipani, 1993
26. www.kareldegrote.nl.
27. Schrijven van Dhr.Samyn, Wilsele.

Een dagje UIT – Tentoonstelling: "In de voetsporen van Napoleon".

Je zult maar de machtigste man ter wereld zijn en uitgescholden worden door een paar opgeschoten Sluisse jochies. Dat overkwam Napoleon in 1810.

Tweehonderd jaar later organiseert Het Bolwerk, museum van de Staats-Spaanse linies in IJzendijke een tentoonstelling gewijd aan deze Franse "geweldenaar". Daarin aandacht voor wat Napoleon voor Zeeuws-Vlaanderen en Noord-Vlaanderen betekend heeft.

Plaats: Het Bolwerk, museum voor de Staats-Spaanse Linies, Markt 28, 4515 BB IJzendijke, Nederland.

Tel. +31 (0) 117 301200, E-mail: museuminfo@zeelandnet.nl

Openingstijden: 5 april t/m 31 oktober: dinsdag t/m zondag 13.00-17.00 u.

Inkom: Volwassenen € 2,50, kinderen t/m 12 jaar gratis.

Meer info: www.museumhetbolwerk.eu.

Erfgoednieuws: Eerstesteenlegging Red Star Line Museum

Op 28 juni 2010 werden de constructie- en restauratiewerken aan het **Red Star Line | People on the Move-museum** officieel gestart. Minister Geert Bourgeois legde de eerste 'steen' voor de restauratie van de magazijnen van de voormalige Red Star Line, gelegen aan de Rijnkaai op het Antwerpse Eilandje.

Tussen 1873 en 1935 vervoerde deze rederij bijna 3 miljoen Europeanen, zowel rijk als arm, naar Noord-Amerika. In de magazijnen op het eilandje werden de derde klasse reizigers onderworpen aan een medische controle en hun bagage 'ontsmet'.

Zoekertje

Ik bied aan:

- *Vlaamse Stam* : jaargangen 1983 t/m 2009 alsook bijhorende 'inhoudstafels' en andere uitgegeven fascimiles .
- *Land van Beveren* : jaargangen tot 2002 (niet 1994).

Geïnteresseerden mogen contact opnemen via telefoonnummer 03 296 85 11 op naam van Els Cornelis-Vercouteren.

De collectie is gratis af te halen Kloosterstraat 31, 9120 Beveren.

Mededelingen

[Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804 - CD-gs-wsm.](#)

Bewerking door Liliane Lenssens en Pascal Janssens.

Hierin worden alle gegevens uit de parochieregisters verwerkt en aangevuld met gegevens uit de staten van goed, status animarum, oud-notariaat en andere parochies.

Er wordt naarstig gewerkt aan de voltooiing van dit vijfjarig project. Door het uitgesproken grote aantal bladzijden (+/- 3.500), zal de boekversie enkel in voorverkoop aangeboden worden. Er is ook een cd-versie voorzien aan een meer democratische prijs.

Voor meer info verwijzen we naar onze volgende kroniek.

In memoriam

Op 3 juli 2010 hebben wij afscheid genomen van Walter Swinnen, gewezen ondervoorzitter van VVF-Nationaal en ere-voorzitter van VVF-Mechelen. Hij overleed op 72-jarige leeftijd te Lier op 28 juni 2010. Wij bieden zijn familie ons oprecht medeleven aan.

VVF regio Mechelen vzw. heeft de droeve plicht u het overlijden te melden van zijn erevoorzitter.

IN MEMORIAM WALTER SWINNEN

Walter Swinnen werd op 13 september 1938 geboren in een gezin dat 14 kinderen telt. Gezien de oorlogsomstandigheden ging hij voor de eerst naar school op zevenjarige leeftijd. Hij volgde het lager onderwijs en twee jaren van het middelbaar onderwijs aan het Sint-Gummaruscollege te Lier. Zoals dat in die tijd de gewoonte was werd zoveel mogelijk gestimuleerd dat men de Latijn-Griekse studierichting koos. Zo was dat bij Walter ook het geval. Na twee jaar aan het college gestudeerd te hebben, bleek de gekozen richting niet de ideale te zijn en verkoos hij, zoals zijn oudere broer, om naar de Technische Scholen in Mechelen te gaan en er zich te vervolmaken in de elektronica. Vervolgens ging hij, voor zijn studies van de hogere graad, naar de Technische Scholen in de Londenstraat te Antwerpen.

Tijdens zijn loopbaan als elektro technicus heeft hij zich ook beziggehouden met geschiedenis, volkskunde, heemkunde en familiekunde. In het bedrijf, waar hij 28 jaar gewerkt heeft, kreeg hij als toenaam "Den Historicus". Op 52 jarige leeftijd werd hij gedwongen om met vervroegd pensioen te gaan. Nu kreeg hij de kans om zich volledig te wijden aan het verenigingsleven. Vooral de 'familiekunde' zou zijn verder leven gaan bepalen.

In 1964 werd de "Vlaamse Vereniging voor Familiekunde" boven de doopvont gehouden. Drie jaar later, in 1967, werd een afdeling in Mechelen opgericht. Hij was medeoprichtend lid en hij ontpopte zich snel tot iemand die van de afdeling Mechelen een volwaardige afdeling zou maken. Jarenlang heeft hij aan zijn eigen familiegeschiedenis gewerkt, samen met zijn broer die ook interesse had naar het familieverleden. In 1973 was hij de medeorganisator van het Nationaal Congres dat in Mechelen doorging. In 1979 ontstond een crisis op nationaal vlak met de toenmalige voorzitter van VVF Mechelen en werd hij gevraagd om het voorzitterschap van VVF afdeling Mechelen over te nemen.

In november 1980 werd zijn voorzitterschap bekrachtigd door het nationaal bestuur. Tijdens dit voorzitterschap heeft hij steeds voor een degelijke en constructieve samenwerking gezorgd tussen historische, volkskundige, heemkundige kringen en de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde! Hij heeft altijd getracht goede contacten te leggen met de besturen van deze verenigingen. In 1981 organiseerde hij een Internationaal genealogisch Congres in Mechelen, met een vertegenwoordiging uit Nederland, Frankrijk, Engeland, Duitsland en Schotland. In 1996 organiseerde hij voor de tweede maal het Nationaal VVF Congres in Mechelen, met als motto 'Van Brabantse omwenteling tot Boerenkrijg'.

Hij is gedurende 27 jaar voorzitter geweest van VVF regio Mechelen en zou dit vermoedelijk nog geweest zijn doch moest wegens gezondheidsproblemen deze en andere functies neerleggen toen hij in september 2007 voor het eerst werd opgenomen in het ziekenhuis te Lier.

Na een hopeloze strijd van meer dan 2 jaar is Walter Swinnen aldaar overleden op 28 juni 2010.

Functies die hij waarnam in de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde vzw, Familiekunde Vlaanderen vzw en diverse andere verenigingen:

- Bestuurslid van het "Familiekunde Vlaanderen".
- Vice-voorzitter van de "Vlaamse Vereniging voor Familiekunde".
- Lid van het Dagelijks Bestuur van de VVF
- Raadslid van de redactie "Vlaamse Stam" en "Genealogie & Heraldiek in Vlaanderen".
- Vice-voorzitter van de provinciale afdeling Antwerpen van de "Vlaamse Vereniging voor Familiekunde".
- Erevoorzitter van de "Vlaamse Vereniging voor Familiekunde regio Mechelen vzw" (reeds 25 jaar).
- Was jarenlang hoofdredacteur van de "Mechelse Genealoog", het plaatselijk tijdschrift van VVF.
- Oprichter en begeleider van meerdere paleografische groepen binnen het gebied van de regio Mechelen vzw.
- Lid van "Het verbond voor heemkunde, Gouw Antwerpen". Die hem in 2005 vereerden met de tweejaarlijkse prijs "Deken Jozef Van Herck".
- Lid van "Post Factum". Een vereniging die zich richt tot iedereen die belangstelling heeft voor de resten van het verleden.
- Lid van de "Vlaams-Nederlandse Vereniging voor Nieuwe Geschiedenis". Een vereniging die de werking tussen Vlaamse en Nederlandse historici bevordert.
- Bestuurslid, gedurende drie jaar, van de Stedelijke Cultuurraad van Mechelen.
- Ondervoorzitter, tot in september 2006, van het bibliotheekwezen te Mechelen.
- Hij heeft contacten gelegd met het VCV (Vlaams Centrum voor Volkscultuur).
- Hij had ook nauwe contacten met het NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) en het Centraal Bureau voor Genealogie en Heraldiek in Nederland.

Met steun van de
Vlaamse overheid

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5053

P708545

VVF – KRONIEK

VAN HET LAND VAN WAAS

Tweemaandelijks tijdschrift van de afdeling
Land van Waas van de vzw
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afgiftekantoor : Sint-Niklaas 1

Datum van afgifte : 24 september 2010

Jaargang XXXVIII - nr. 5 september-oktober

Verantwoordelijke uitgever:

Luc De Backer

Luccastraat 14

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03-776 88 34

Email luc.g.debacker@pandora.be

Website www.vvflandvanwaas.be

U wordt vriendelijk uitgenodigd voor onze voordracht “Militaire bronnen en genealogie” door mevrouw Eva Muys, attachée SGRS-S/A-C op **donderdag 30 september 2010** om 20 uur.

Plaats : Documentatiecentrum VVF-Land van Waas, Zamanstraat 49, 9100 te Sint-Niklaas.

De Voorzitter
Luc De Backer

De Secretaris
Jean-Pierre Vaneygen

De Penningmeester
Paul Eeckhaoudt

VVF-Land van Waas is een regionale afdeling van de vzw Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Zetel: Van Heybeeckstraat 3, 2170 Antwerpen-Merksem   Ondernemingsnummer 0410.941.587

VOORDRACHT: “Militaire bronnen en genealogie”.

**SPREKER EVA MUYS, ATTACHEE SGRS-S/A-C.
(MINISTERIE VAN DEFENSIE INLICHTING EN VEILIGHEID, SECTIE ARCHIEVEN)**

Welke mogelijkheden bieden militaire archieven aan de genealoog?

Op deze vraag probeert de spreker een treffend antwoord te verschaffen aan de hand van een powerpoint-presentatie.

Komen o.a. aan bod: dossiers officieren en laag kader, stamboekregisters, militieregisters, krijgsgevangenen WO I en II, inlichtingendiensten, verzet en collaboratie, oorlogsslachtoffers, veteranen, krijgsauditoraat en Rode Kruis.

De aanwezigen ontvangen een lijst met nuttige adressen in België en buitenland.

Op donderdag 30 september 2010 om 20 uur in ons documentatiecentrum tevens bibliotheek van de KOKW Zamanstraat 49 (1^e verdieping) te Sint-Niklaas.

Onze website www.vvflandvanwaas.be

Nieuwigheden Augustus-September 2010

- Voor ons digitalisatieproject rouwbrieven en bidprentjes kan reeds gezocht worden in 30.718 bidprentjes en 7.384 rouwbrieven.
- Er zijn nog 2 errata op onze cd ‘Huwelijken Burgerlijke stand van het Land van Waas’. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Burgerlijke stand op CD) tabje ‘Errata’.
- Voor ons project Staten van Goed Land van Waas werd een erratum gepubliceerd op ‘CD-4 – Waasmunster/Elversele’ met betrekking tot ‘Obituarium Abdij van Roosenberg - deel 2’. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Staten van Goed LvW | Indexen op CD (1-10) | CD-4 – Waasmunster/Elversele) tabje ‘Errata’.

Digitalisatieproject rouwbrieven, bidprentjes, e.d.

In augustus en september werden de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie Heemkring Braem (bidprentjes & rouwbrieven)
- Collectie KOKW na 1900 (bidprentjes)

In totaal hebben we nu al 177.298 scans (1080Gb) van bidprentjes en rouwbrieven. 82.461 scans werden al geïnventariseerd.

U kan de evolutie van het project volgen via onze website onder de rubriek (Projecten | Digitalisatie bidprentjes,...).

Nieuwe publicaties – VVF-Land van Waas

Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804 - BK-gs-wsm.

Bewerking door Liliane Lenssens en Pascal Janssens.

De gezinsreconstructie van zo'n 14.482 gezinnen gaat van het begin van de parochieregisters in 1584 tot 1804. Naast de doop-, trouw- en begrafenisakten van Waasmunster en Sint-Anna (tot 1799) hebben we ook informatie gepuurd uit een aantal kerkrekeningen, pastorale onderzoeken voor huwelijksdispensaties, status animarum, notariaten en Staten van Goed.

Waar mogelijk hebben we de ontbrekende huwelijksdata aangevuld met de gegevens uit de 'Huwelijksdatabase van het Land van Waas' en het 'Genealogisch Repertorium van Hamme'.

Voor zover de personen reeds voorkwamen in de gezinnen hebben we de overlijdensdata uit de burgerlijke stand (tot 1850) toegevoegd.

Door het grote aantal bladzijden (+/- 3.100) wordt dit lijvige werk in gedrukte vorm enkel in voorverkoop aangeboden.

U hebt de keuze tussen een, met metalen ringen, ingebonden versie en een niet-ingebonden versie die U zelf door een professionele boekbinder kan laten inbinden.

Voorintekenen kan door het invullen van het bijgaande voorintekenformulier en het overschrijven van € 160 voor de ingebonden versie of € 125 voor de niet-ingebonden versie per exemplaar op rekeningnummer IBAN: BE24 7795 9067 2238 - BIC: GKCC BE BB op naam van VVF-afdeling Land van Waas, Houtvoortstraat 12, B-9170 Sint-Gillis-Waas.

De intekenperiode loopt tot **29 oktober 2010**.

Wie de boeken niet kan afhalen in ons documentatiecentrum (Zamanstraat 49, 9100 Sint-Niklaas) voegt per exemplaar € 14 toe als verzendingskosten voor België en € 30 voor Nederland.

U kan ook gebruik maken van het voorintekenformulier op onze website www.vvflandvanwaas.be.

Overlijdens Sint-Niklaas Franse tijd 1796-1805 - CD-o-rep-sn.

Bewerking door Luc De Backer.

De tienjarige tafels van de overlijdens in de Franse tijd – van het jaar V (1796) tot en met het jaar XIV (1805) – zijn niet strikt alfabetisch geordend. De namen van de overledenen zijn gegroepeerd op letter en binnen eenzelfde letter zijn de namen gerangschikt volgens overlijdensjaar. Bovendien geven deze tafels geen andere gegevens dan naam en voornaam van de overledene.

Deze bewerking geeft voor elke overledene volgende extra gegevens: geboorteplaats, leeftijd, partner, ouders en gregoriaanse datum. Ook overlijdens van militairen in den vreemde zijn opgenomen.

Prijs: € 5.

Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804 - CD-gs-wsm.

Bewerking door Liliane Lenssens en Pascal Janssens.

We hebben eveneens een democratische versie van het gezinsrepertorium voorzien op CD.

Deze versie bevat identiek dezelfde tekst als het boek, maar om de gebruikersvriendelijkheid te bevorderen, hebben we gekozen voor een html-uitvoer met actieve links en een namenindex.

Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ?

4301 **Petrus VAN GAEVERE**, overleden na 1699, zoon van **Gillis VAN GAEVERE** (zie 4300).
 Gehuwd voor de kerk (1) op 10-11-1685 te Waasmunster (getuige(n): Joannes Pauwels en Joannes Van Petegem). *Dispensatie 2e graad aanverwantschap*. Echtgenote is **Elisabetha VERBERCKMOES**, overleden circa 1690 te Waasmunster. *Bron: SvG*, dochter van **Joos VERBERCKMOES** (zie 12038).
 Gehuwd voor de kerk (2) op 09-01-1691 te Sint-Pauwels met **Anna VAN DE VELDE**, geboren circa 1653, overleden op 11-05-1692 te Waasmunster.
 Gehuwd voor de kerk (3) op 01-09-1693 aldaar (getuige(n): Joannes Pauwels en Judocus Verberckmoes) met **Magdalena VAN GRIMBERGHE**, 29 jaar oud, geboren op 08-09-1663 om 03.00 uur te Waasmunster, gedoopt op 08-09-1663 aldaar (getuige(n): Marinus Engels en Laurentia Van de Poel), overleden op 04-07-1699 aldaar op 35-jarige leeftijd, dochter van **Michiel VAN GRIMBERGHE** (zie 4810) en **Margareta WUJTACK**.
 Uit het eerste huwelijk:
 1. **Aegidius**, geboren op 02-07-1687 om 02.00 uur te Waasmunster, gedoopt op 04-07-1687 aldaar (getuige(n): Joannes Pauwels en Amelberga Verberckmoes).
 2. **Josephus VAN GAEVERE**, geboren op 18-12-1689 om 15.00 uur te Waasmunster, gedoopt op 20-12-1689 aldaar (getuige(n): Conrardus Verberckmoes en Maria Verslijcke inv. Anna Reijns).
 Uit het tweede huwelijk:
 3. **Andreas**, geboren op 22-04-1692 om 19.00 uur te Waasmunster, gedoopt op 22-04-1692 aldaar (getuige(n): Aegidius Wajtack en Margareta Van de Velde inv. Catharina Van de Velde), overleden op 13-06-1692 aldaar, 52 dagen oud.
 Uit het derde huwelijk:
 4. **Marinus VAN GAEVERE**, geboren op 21-11-1694 om 16.00 uur te Waasmunster, gedoopt op 22-11-1694 aldaar (getuige(n): Marinus Ingels en Catharina Van Hollewinckel).
 5. **Petrus VAN GAEVERE** (zie 4325).

4302 **Judoca GALLE**, geboren te Wichelen.
 Kind: 1 kind.

4303 **Franciscus GALLIE**.
 Ondertrouwd op 29-12-1658 te Waasmunster (getuige(n): Franciscus Marie en Oliverius De Kindere), gehuwd voor de kerk op 07-01-1659 te Sint-Anna(Waasm.) (getuige(n): Franciscus Marie en Oliverius De Kindere) met **Laurentia OPSOMER**.

Gabriel
 Jacobus
Gabriels
 Egidius
Gaernaels
 Maeijken
 Maria
Gaernaers
 Mertijne
Gaernaet
 Joannes
Gaever, Van
 Jacobus
Gaevere, Van
 Aegidius
 Jacobus
 Carolus Ludovicus
 Gillis
 Petrus
 Petrus
Gaeveren, Van
 Cecelia
 Joanna Francisca
Galle
 Josina
 Judoca

Beschikbaar vanaf midden oktober.

Prijs: € 30. (VVF-leden krijgen € 5 korting).

U kan onze publicaties bestellen via onze website www.vvflandvanwaas.be onder de rubriek (Onze uitgaven / Boetiek | Uitgaven op CD-ROM) of bij onze voorzitter Luc De Backer Tel: 03-776.88.34 e-mail: luc.g.debacker@pandora.be.

Voor wie deze cd-roms niet kan afhalen in ons documentatiecentrum (Zamanstraat 49 te 9100 Sint-Niklaas) of in het Rijksarchief te Beveren (enkel op zaterdagvoormiddag), bedragen de verzendingskosten € 2 voor België en € 3 voor de rest van Europa.

Een dagje UIT – Tentoonstelling: "In de voetsporen van Napoleon".

Plaats: Het Bolwerk, museum voor de Staats-Spaanse Linies, Markt 28, 4515 BB IJzendijke, Nederland.

Tel. +31 (0) 117 301200, E-mail: museuminfo@zeelandnet.nl

Openingstijden: 5 april t/m 31 oktober: dinsdag t/m zondag 13.00-17.00 u.

Inkom: Volwassenen € 2,50, kinderen t/m 12 jaar gratis.

Meer info: www.museumhetbolwerk.eu.

Deel 4: Leenheren en leenmannen

De leenband

Het leentijdperk (tot 1789) is per definitie gekenmerkt door een leenband, het verband waarbij een leenman erkende een gebied of functie slechts in leen te hebben van een leenheer. Hij beschreef schriftelijk zijn rechten en plichten in een leenverhef, bij de aanvang van zijn leenmanschap of van het leenheerschap, en betaalde daarbij een heffing, het leenverhef of reliefs(-geld).

De administratie van een heerlijkheid werd bewaard door de bezitters en doorgegeven bij verkoop van de heerlijkheid. Bij de afschaffing van het feodale stelsel bleven heel wat oude registers op zolder bij de gedupeerde adel. Een belangrijk deel is bewaard gebleven door schenking aan één van de stads- of rijksarchieven.

De archieven in België bevatten een massa aan informatie. De belangrijkste registers zijn:

Het **leenverhef** of **denombrement**: = beschrijving van een leen (of leenheerlijkheid) met alle inkomsten en rechten op het moment van een overerving, schenking of verkoop. Vermeldt vaak het geld dat de nieuwe leenman betaalt aan de leenheer bij dit leenverhef: zgn. verhefgeld of “**relief**”.

De **leenregisters**: opsomming van de achterlenen van een leen. Meestal een verzameling van afschriften van denombrementen van de verschillende achterlenen in één register. De nieuwe eigenaars werden in de marge genoteerd.

De **registers van het leenhof**. Lenen hadden eigen erfrechtsregels en een eigen rechtbank (leenhof). Verkoopakten van lenen moeten we dan ook in het archief van het leenhof zoeken. Heel dikwijls werden de registers van de schepensbank gebruikt door het leenhof. Bij vele heerlijkheden bestond het leenhof en de schepensbank uit dezelfde personen zodat er geen afzonderlijke vergaderingen waren en de akten door elkaar in één register werden genoteerd.

Heerlijkheden waren lenen, stukken land, waaraan de traditie bepaalde extra rechten toekende, bv min of meer eigen rechtsmacht. Een dorp kon bestaan uit een heerlijkheid, of uit verscheidene, vaak een gevolg van vroegere erfenisregelingen. De dorpen bestonden de facto meestal uit verscheidene heerlijkheden, waar de heer of vrouwe leenroerige inkomsten uit had en er ook recht sprak, vaak met hulp van schepenen geleid door een baljuw, eerste schepen, proost of anders genoemde voorzitter (zie het deel over schepenen).

Het is duidelijk dat de naam van een heerlijkheid vaak de naam bepaalde die men aannam. Die heerlijkheid kon “het land” zijn, of slechts een deel van een dorpsheerlijkheid.

Het graafschap Vlaanderen was onderverdeeld in **Kasselrijen** (b.v. Aalst, maar dat was historisch en naar vorstelijke normen eigenlijk zelf ook een graafschap, Gent= Oudburg, Brugge, Kortrijk, Oudenaarde,...). De grafelijke ambtenaren werden er - schematisch gezegd - geleid door de grafelijke hoogbaljuw; de leenmannen meestal door één **burggraaf**. Deze hielden toezicht op de dorpsheerlijkheden en op de steden, met name op hun schepensbanken resp. leenmannen.

De heer van het land

Het “land” was voor de middeleeuwse inwoner van de huidige Benelux en Noord-Frankrijk het hertogdom of het graafschap of de kerkelijke landheerlijkheid waar hij in woonde. De Nederlanden werden later de 17 provincies, elke “provincie” was tevoren een “land”, wat daarbuiten viel werd in het Graafschap Vlaanderen b.v. “uuttenlande”, het buitenland genoemd. Voor deze Vlamingen was Rijsel binnenland, Leuven, Antwerpen en Doornik

buitenland. De heren van het land werden in Vlaanderen steevast “onze geduchten heer en Prince” genoemd. Zij kregen geleidelijk aan meer landen onder zich: Henegouwen, Namen, Artesië en later alle Bourgondische en nog later de Habsburgse landen. Maar deze landen bleven buitenland.

De heer van het land gebruikte de naam/namen van zijn landen als zijn familienaam, dat is bekend. De Graven van Vlaanderen heetten “van Vlaanderen/de Flandre”, ook al zijn sommigen bekender gebleven onder de naam van een kleinere bezitting, die niet altijd van vader op zoon of dochter dezelfde was. Beroemdste voorbeelden zijn wellicht de Graven van Vlaanderen Gwijde van Dampierre en zoon Robrecht van Bethune, “de leeuw van Vlaanderen”.

Ook de andere landsheerlijkheden in Vlaanderen : Brabant, Aalst (zie verder), Limburg en Loon en in Wallonië, Henegouwen, Namen en Luxemburg leverden familienamen op: **van Braban(d)t, van Loon/de Looz , Limb(o)urg, van (H)Aelst , van Namen, de Namur, van Luxemburg en de Henau** en varianten. Men kan aannemen dat een deel van hen afstamt van de hertogen en graven die deze landen bezaten, zoals we later met voorbeelden zullen aantonen.

Naar analogie kan men ook hetzelfde veronderstellen voor een deel van de families **De hertog(h), De Graeve/ de Greef/ De Grève en varianten, Lecompte, Comtesse...** Het is minder zeker voor Baron (zie deel over schepenen), in het middeleeuwse Vlaanderen “beer” genoemd, maar voor **De Beer** geeft Debrabandere enkel diernamen als verklaring (21).

De vrijheerlijkheden

De vrijheerlijkheden binnen Vlaanderen zijn een andere hoge categorie van lenen, waarbij oorspronkelijk de naam van de vrijheerlijkheid ook de familienaam opleverde.

De “uitmuntendste Baronieën of Beren van Vlaanderen, vaak op de vier hoeken van een kaart of wapenkaart van Vlaanderen geplaatst”, zijn de families van **Pamele, van Boelare, Henyne en de Cysoing** (22).

Andere vrijheerlijkheden en originele bezitters zijn de families en lenen **van Nevele, Schorisse, Wynendale, Bevere, Rode, Praet, Woestyne, Haveskerke, Maldegem, Poeke, Ingelmunster, Rasseghem, Gistel, Borsbeke, Liedekerke, Rostelaer, Ronse en Male** (22 deel I p 10)

Functies in de hofhouding van Vlaanderen

De hoogste functies voor medewerkers van de graven van Vlaanderen waren de kanselier (bevoegd voor het zegelen van akten), konstabel (opperbevelhebber), admiraal (opperbevelhebber ter zee), maarschalk (verantwoordelijke voor de paarden), seneschalk of hofmeester, opper-valkenier, opper-jachtmeester , watergraaf en de leiding van de vertrekken: grootmeester, kamerling en schenker of bottelier. Veel van deze titels werden een tijd door leden van een welbepaalde familie gedragen, mettertijd werden het zuiver eretitels (22 deel I p 13 e.v.). Het kanselierschap kwam eeuwen lang automatisch toe aan de Proost van Sint-Donaas in Brugge.

Origineel waren de mensen met die functies aangestelde ambtenaren die voltijds in de buurt van de graaf hun werk deden; dit werk kan hun familienaam geworden zijn.

Een aantal van deze functies, die ook elders bestonden, leidden tot familienamen: **Bouteillier , Botelgier, De Maerschallck, Admiraal, Lamoral, Hofmeister, Kamerling, Camerlynck, Sénéchal, Sinécharles, Senecaut, Sinica, Sinnesael, Seynesael, De Valkeneer, Jagermeister** en vele varianten.

Burggraven en Kasteleins

Binnen het graafschap Vlaanderen werden de kasselrijen (een beetje het “tussenniveau” arrondissement in België op dit ogenblik) op feodaal gebied geleid door de burggraven of kasteleins. Warlop (7) geeft aan dat de oudste burggravenfamilies meestal de naam droegen van (de hoofdplaats van) hun kasselrij: **van Gent, de Gand, van Kortrijk (le Courtroisin, de Cortrosyn), van Brugge, de Bruge(s)**... Zoals in veel dynastieën was er vroeg of laat een titularis met enkel dochters of werd door een of andere omstandigheid een heel andere familie bruggraaf. Aanvankelijk namen die de naam van hun ambtsgebied tot familienaam, in latere generaties gaf men eerder de voorkeur aan de vaste familienaam en werd “burggraaf van” of “kastelein van” gewoon toegevoegd.

Zo waren in Aalst b.v. naamdragers van volgende families afwisselend titulair burggraaf:

- **Van Popperode** tot 1350
- **Tollin** tot 1510
- **Van Immerzele** tot ong. 1650
- **De Lierre** tot ca 1700
- **Van Boekhove** en **de Salm**, elk voor korte tijd in de 18de eeuw

De familie Tollin (later tot oa. “Tollens” geëvolueerd) lag in een door ons bestudeerde periode (14). Het is ons opgevallen dat deze familie ook in Gent actief was, o.a. in de lakenhandel. Enkele familieleden kregen er de dubbelnaam **Tollin alias de Borggraeve**. Na enige tijd stonden zij enkel nog bekend als “**de Borggraeve**” of “**de Burggraeve**”. Het is dus duidelijk dat deze familienamen in origine niet zomaar een bijnaam waren, maar teruggingen op een echt burggraafschap in de familie.

Kasteleins konden ook een kleinere gebiedseenheid dan een kasselrij als ambtsgebied hebben, naar plaatselijke feodale traditie. Dit was b.v. het geval in Ninove (ref 13 § de Proost), Haaltert, Deinze (5) e.a. Ook sommige burggraven kregen de titel burggraaf soms zonder dat zij voor een hele kasselrij bevoegd waren. Later werd het niet zozeer een functie maar een erfelijke titel.

Naar analogie met de afkomst van “De burggraeve” uit een burggravenfamilie kan verondersteld worden dat namen als **Casteleyn** en varianten teruggaan tot kasteleinsfuncties.

Archief ivm. de burggraeve uit Gentse schepenregisters (K= Keure, G= Gedelee) uit SAG:

1430	K	30/2	p93 v	Pieter Thollin, als stedehouder voor de prins van Steenhuyse, heeft schuld voor de aankoop van laken.
1434	g	20	p372 v	Pieter Tollin die men heet de borggraeve, ontvangt geld van Heinric de Visschere
1435	g	21	p72 r	Pieter Tollin alias de borggraeve vermeld

In latere vermeldingen heet de man “Pieter de borggraeve”.

Aangezien er veel varianten zijn van de naam, en deze al vrij vroeg verspreid waren, is het uiteraard niet zeker dat alle families met die naam effectief van een burggraaf afkomstig zijn (zie ook De Graeve in deel 1, zie ook ref.21).

(wordt vervolgd)

Luc Deprost

Mededelingen

10-10-10

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Provinciale afdeling Oost-Vlaanderen

26e Oost-Vlaamse ontmoetingsdag

Deinze, zondag 10 oktober 2010

In Zaal Rekkelinghe, D. Delcroixstraat, nr. 1 A

09.00 uur - 12.30 uur: BOEKENBEURS

Er is een ruime keuze aan talrijke standen: genealogische werken, formulieren, heemkunde, genealogische computertoepassingen, gegevensbanken, enz.

Tevens is er gelegenheid tot contactname met andere vorsers.

De aanwezigen kunnen eveneens gegevens uitwisselen.

Ook Toerisme Deinze en de Leiestreek zal aanwezig zijn met een stand.

13.15 uur: MIDDAGMAAL

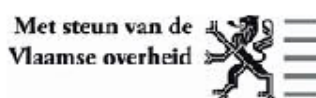
De prijs voor het eten (koude schotel) bedraagt **10,00 euro**.

Vooraf inschrijven is noodzakelijk.

Dit kan bij brief aan *Dhr Romain De Bouver, Herpinsakker 22, 9800 Deinze*
of mail aan *claude@gekiere.com*

Opgepast! Uw inschrijving is definitief ná betaling op

rekening nr: **BE24 0832 7311 6738**   **BIC: GKCCBEBB**   **t.n.v. VVF Deinze**

en met de steun van

Vlaamse Vereniging
voor Familiekunde
Afd. Land van Waas

Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804

Bewerking door Lilliane Lenssens en Pascal Janssens

2010

Voorintekening

VVF-afdeling Land van Waas
Zamanstraat 49
9100 Sint-Niklaas
BELGIË

De gezinsreconstructie van zo'n 14.482 gezinnen gaat van het begin van de parochieregisters in 1584 tot 1804. Naast de doop-, trouw- en begrafenisakten van Waasmunster en Sint-Anna (tot 1799) hebben we ook informatie gepuurd uit een aantal kerkrekeningen, pastorale onderzoeken voor huwelijksdispensaties, status animarum, notariaten en Staten van Goed.

Waar mogelijk hebben we de ontbrekende huwelijksdata aangevuld met de gegevens uit de "Huwelijksdatabase van het Land van Waas" en het "Genealogisch Repertorium van Hamme".

Voor zover de personen reeds voorkwamen in de gezinnen hebben we de overlijdensdata uit de burgerlijke stand (tot 1850) toegevoegd.

Door het grote aantal bladzijden (+/- 3.100) wordt dit lijvige werk in gedrukte vorm enkel in voorverkoop aangeboden. Er is ook een CD-versie voorzien aan een democratische prijs.

U hebt de keuze tussen een, met metalen ringen, ingebonden versie en een niet-ingebonden versie die U zelf door een professionele boekbinder kan laten inbinden.

Voorintekenen kan door het invullen van het bijgaande voorintekenformulier en het overschrijven van € 160 voor de ingebonden versie of € 125 voor de niet-ingebonden versie per exemplaar op rekeningnummer IBAN: BE24 7795 9067 2238 - BIC: GKCC BE BB op naam van VVF-afdeling Land van Waas, Houtvoortstraat 12, B-9170 Sint-Gillis-Waas.

De intekenperiode loopt tot **29 oktober 2010**.

Wie de boeken niet kan afhalen in ons documentatiecentrum (Zamanstraat 49, 9100 Sint-Niklaas) voegt per exemplaar € 14 toe als verzendingskosten voor België en € 30 voor Nederland.

U kan ook gebruik maken van het voorintekenformulier op onze website www.vvlandvanwaas.be.

VOORINTEKENFORMULIER

Naam, Voornaam of naam instelling* : .....
Adres* : .....
Postcode : .....
Woonplaats* : .....
Telefoonnummer : .....
E-mail* : .....

Datum en handtekening : .....
Stempel van de instelling : .....

- bestelt / bestellen . . . . . exemplaar / exemplaren van het **Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804** in 5 delen ingebonden met metalen ringen : aan de prijs van € 160 per exemplaar.
- bestelt / bestellen . . . . . exemplaar / exemplaren van het **Gezinsrepertorium van Waasmunster 1584-1804** in 5 delen niet ingebonden : aan de prijs van € 125 per exemplaar.
- wenst / wensen verzending van de boeken en voegt / voegen € . . . . . aan portkosten toe.
- betaalt / betalen het totale bedrag van de bestelling, zijnde € . . . . . door te storten op rekeningnummer IBAN: BE24 7795 9067 2238 - BIC: GKCC BE BB op naam van VVF-afdeling Land van Waas, Houtvoortstraat 12, 9170 Sint-Gillis-Waas.

Met steun van de
Vlaamse overheid

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5053

P708545

VVF – KRONIEK

VAN HET LAND VAN WAAS

Tweemaandelijks tijdschrift van de afdeling
Land van Waas van de vzw
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afgiftekantoor : Sint-Niklaas 1

Datum van afgifte : 9 november 2010

Jaargang XXXVIII - nr. 6 november-december

Verantwoordelijke uitgever:

Luc De Backer

Luccastraat 14

9100 Sint-Niklaas

Tel. 03-776 88 34

Email luc.g.debacker@pandora.be

Website www.vvflandvanwaas.be

U wordt vriendelijk uitgenodigd voor onze voordracht “Latijn in de parochieregisters” door de heer Jan Monprofit, Lic. Klassieke Talen op **donderdag 18 november 2010** om 20 uur.

Plaats : Documentatiecentrum VVF-Land van Waas, Zamanstraat 49, 9100 te Sint-Niklaas.

De Voorzitter
Luc De Backer

De Secretaris
Jean-Pierre Vaneygen

De Penningmeester
Paul Eeckhaoudt

VVF-Land van Waas is een regionale afdeling van de vzw Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Zetel: Van Heybeeckstraat 3, 2170 Antwerpen-Merksem   Ondernemingsnummer 0410.941.587

Bijdrage « aangesloten » VVF-lid 2011

	BELGIË	EUROPA	BUITEN EUROPA
Gewoon lid	€ 33,00	€ 43,00	€ 53,00
2 ^e persoon in het gezin	€ 7,00		
Steunend lid	€ 50,00	€ 60,00	€ 70,00
Beschermend	€ 80,00	€ 90,00	€ 100,00
Begunstigde: Vlaamse Vereniging voor Familiekunde vzw, Van Heybeeckstraat 3, B-2170 Antwerpen-Merksem Rekening: IBAN BE58 4141 1712 2179 - BIC KREDBEBB Bank: KBC, Merksem Kosten: SHA (shared) Mededeling: lidgeld 2011 + uw lidnummer (als U reeds eerder lid was) + naam 2 ^e persoon of lidgeld 2011 + nieuw lid (indien U nog nooit lid bent geweest) + naam 2 ^e persoon			

Dit lidgeld geeft recht op een abonnement op de tijdschriften *Vlaamse Stam* en *Genealogie & Heraldiek in Vlaanderen*. Het verleent tevens toegang tot de documentatiecentra van Merksem, Oostende en Melle, en de databank 'Ariadne on line' (www.ariadnedatabank.be).

Indien een tweede lid van hetzelfde gezin, wonende onder hetzelfde dak, eveneens opzoeken wil verrichten in onze documentatiecentra, moet hij bijkomend lid worden ofwel betalen bij elk bezoek. Het bijkomende lidmaatschap geeft geen recht op toezending van de tijdschriften.

Gelieve bij betaling duidelijk de naam van de 2^e persoon te vermelden.

Het raadplegen van de computerbestanden in ons centrum is voorbehouden aan VVF-leden. VVF-leden hebben bovendien extra toegangsrechten op onze website.

Het raadplegen van boeken en tijdschriften in ons centrum blijft vrij toegankelijk.

Als VVF-lid kan U ons regionaal tijdschrift 'VVF-Kroniek van het Land van Waas' ontvangen.

Digitaal per e-mail gratis voor alle VVF-leden

Het volstaat een bericht naar ons secretariaat (secretariaat@vvflandvanwaas.be) te sturen met als onderwerp "digitale kroniek" en volgende gegevens:

- Naam
- VVF-lidnummer
- e-mail adres (indien verschillend van het verzendadres van uw bericht)

Per post

Woonplaats	Prijs	Inschrijving
Land van Waas	gratis	automatisch
rest van België	€ 6,00	via overschrijving
Nederland, Frankrijk	€ 8,00	via overschrijving

Begunstigde: VVF-afdeling Land van Waas,
 Houtvoortstraat 12, B-9170 Sint-Gillis-Waas.

Rekening: **IBAN BE24 7795 9067 2238 - BIC GKCCBEBB**

Bank: DEXIA, Sint-Gillis-Waas

Kosten: SHA (shared)

Mededeling: VVF-Kroniek

Digitale VVF-Kroniek

Reeds 140 VVF-leden hebben gekozen ons regionaal tijdschrift 'VVF-Kroniek van het Land van Waas' digitaal te ontvangen.

Troeven:

- U geniet van een kleurenversie
- U draagt bij tot het milieu (minder papier en inkt)
- Wij kunnen onze werkingskosten drukken
- Het is gratis voor ALLE VVF-leden

Wenst U ook onze kroniek in digitale vorm te ontvangen in plaats van op papier?

Aarzel niet en stuur een bericht naar ons secretariaat (secretariaat@vvflandvanwaas.be) met als onderwerp "digitale kroniek" en volgende gegevens:

- Naam
- VVF-lidnummer
- e-mail adres (indien verschillend van het verzendadres van uw bericht)

Wijziging portkosten bij verzending van CD's

Per 2 januari 2011 verhoogt B-Post de prijzen van postzegels in nationale en internationale dienst. Bijgevolg zien wij ons verplicht de portkosten voor internationale verzending van een CD binnen de EU te verhogen tot € 3,5. De portkosten voor nationale verzending van een CD blijven ongewijzigd op € 2.

VACATURES VVF-Land van Waas

We zoeken een nieuwe **penningmeester** te beginnen vanaf 1 januari 2011 en bedanken hierbij de uittreedende penningmeester voor zijn verdienstelijke inzet.

Voelt U zich geroepen, neem dan contact met onze voorzitter Luc De Backer (Tel: 03-776 88 34 of e-mail: luc.g.debacker@pandora.be).

Te koop aangeboden

Livre des feudataires des comtes de Flandre au pays de Waes aux XIVième, XVième et XVIième siècle, Amedaeus de Schoutheete de Tervarent, Sint-Niklaas, 1872.

Prachtig ingebonden exemplaar. De helft der pagina's in origineel de andere helft in fotokopie.

Prijs: 40 €

VOORDRACHT: “Latijn in de parochieregisters”.

SPREKER JAN MONPROFIT, LIC. KLASSIEKE TALEN.

In het eerste deel laat de spreker ons kennismaken met de basisbeginselen van de Latijnse spraakkunst en woordenschat, noodzakelijk voor een goed begrip van de teksten die men in parochieregisters en andere kerkelijke bronnen kan tegenkomen.

Na een korte pauze zal dieper ingegaan worden op een aantal voorbeelden uit diverse bronnen.

Heeft U ergens een latijnse tekst liggen waar U haar noch pluim van begrijpt ?

Maak er dan een scan, digitale foto of kopie van en stuur deze naar onze voorzitter, Luc De Backer (via post of e-mail: luc.g.debacker@pandora.be), zodat we deze kunnen voorleggen aan de spreker.

De aanwezigen ontvangen een kleine syllabus als handleiding.

Op donderdag 18 november 2010 om 20 uur in ons documentatiecentrum tevens bibliotheek van de KOKW Zamanstraat 49 (1^e verdieping) te Sint-Niklaas.

Onze website www.vvflandvanwaas.be

Nieuwigheden Oktober 2010

- Voor ons digitalisatieproject rouwbrieven en bidprentjes kan reeds gezocht worden in 36.095 bidprentjes en 9.501 rouwbrieven.
- Er zijn nog 3 errata op onze cd ‘Huwelijken Parochieregisters van het Land van Waas’. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Parochieregisters op CD) tabje ‘Errata’.
- Er is nog 1 erratum op onze cd ‘Huwelijken Burgerlijke stand van het Land van Waas’. U vindt deze onder de rubriek (Projecten | Huwelijken LvW | Burgerlijke stand op CD) tabje ‘Errata’.

Digitalisatieproject rouwbrieven, bidprentjes, e.d.

In oktober werden de volgende collecties gedigitaliseerd:

- Collectie KOKW na 1900 (bidprentjes)
- Collectie Heemkring d’Euzie (bidprentjes)
- Collectie Walther Van Den Bergh (bidprentjes)

In totaal hebben we nu al 233.050 scans (1.367Gb) van bidprentjes en rouwbrieven. 106.943 documenten werden al geïnventariseerd.

U kan de evolutie van het project volgen via onze website onder de rubriek (Projecten | Digitalisatie bidprentjes,...).

Oproep Erfgoeddag 2011 'Armoe troef'

Op zondag 1 mei 2011 is het erfgoeddag onder het motto "Armoe troef". Graag doen we mee zoals vorige jaren in het leslokaal van het Mercatormuseum. Maar daarvoor hebben we materiaal nodig. Wie heeft afbeeldingen, teksten of ander wat we kunnen gebruiken.

Enkele tips:

- oorzaken van armoede: epidemieën, oorlogen, hongercrisissen, ...
- armoedebestrijding: OCMW, kinderarbeid, Sint-Vincentius genootschap, ...

UGent ontsluit gedigitaliseerde boeken via Europeana

De Gentse universiteitsbibliotheek stelt 30 miljoen gedigitaliseerde Google Bookpagina's beschikbaar via [Europeana](#), een Europese databank voor cultureel erfgoed. Daarmee is het meteen de eerste universiteitsbibliotheek in Europa die via Google Books haar werken op Europeana digitaal aanbiedt.

De universiteitsbibliotheek sloot in 2007 een akkoord met Google om 300.000 boeken te digitaliseren waarvan het auteursrecht is vervallen. Het gaat om boeken uit de voorbije vier eeuwen. Momenteel werden via Google

Books al meer dan 100.000 boeken ontsloten.

De universiteitsbibliotheek gaat nu nog een stap verder door haar gedigitaliseerde werken uit Google Books ter beschikking te stellen via de Europese databank voor digitaal erfgoed Europeana. Concreet gaat het om meer dan dertig miljoen pagina's. De Gentse universiteitsbibliotheek is daarmee de eerste in Europa.

"Op Europeana staan de metadata van onze werken, zeg maar de beschrijving die vroeger op papieren fiches stond", aldus hoofdbibliothecaris Sylvia Van Peteghem. "Als een gebruiker een werk op Europeana vindt, dan kan die doorklikken naar Google Books via onze site." Van Peteghem ziet een dubbel voordeel in de samenwerking met Europeana en Google. "Een werk digitaliseren is één ding, het werk terugvinden een ander. Met Europeana kan via zeer uitgebreide zoekfuncties gezocht worden naar de beschrijving van een werk in een gemeenschappelijke databank. De digitale werken zijn wel telkens terug te vinden bij de instellingen zelf."

Maar de Gentse universiteit stelt zelf geen boeken digitaal beschikbaar. "Daarvoor werken we samen met Google Books. Dat heeft verschillende voordelen. Het inscannen gebeurt uiterst professioneel en wij hoeven geen logistieke en technologische investeringen naar ontsluiting te doen."

Google begon zes jaar geleden de kennis van de mensheid in boeken te digitaliseren en beschikbaar te stellen. Enerzijds doet ze dat via partnerschappen met uitgevers, anderzijds wordt samengewerkt met bibliotheken die boeken laten digitaliseren waarvan het auteursrecht is vervallen.

Google werkt daarvoor in Europa al met twaalf bibliotheken samen. "We hopen dat meer bibliotheekpartners ervoor kiezen om hun digitaal werk via Europeana ter beschikking te stellen want daarmee bereiken we onze belangrijkste doelstelling van Google Books: zoveel mogelijk cultureel erfgoed eenvoudig toegankelijk maken voor zoveel mogelijk mensen", aldus woordvoerder Alistair Verney van Google.

Bron: Belga

"GENEALOGIE BEGINT BIJ U THUIS"

4de editie

Genealogische ontmoetingsdag
in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht)

ZATERDAG 20 NOVEMBER 2010

Demetskaai 7, 1070 Anderlecht

PROGRAMMA

10u00   Opening deuren en forum
10u15 - 10u25   Luc Janssens, Onthaal

LEZINGEN

10u25 - 10u50   Michel Vanwelkenhuyzen, 'Du papier au site web : Une base de données de documents généalogiques bruxellois'
10u50 - 11u15   Felix Waldack, 'Het archief en de fototheek van de Belgische spoorwegen. Het personeel achter treinen en stations'
11u15 - 11u30   Pauze
11u30 - 12u30   Luc Janssens en Philippe Quinet, 'Algemene Introductie voor beginnende genealogen'

DOORLOPEND

- > Stands van genealogische verenigingen en heemkundige kringen
- > Genealogische opzoeken met de hulp van vrijwilligers

16u00   Sluiting deuren

Breng uw familiearchief
of de gegevens waarover u beschikt mee

Leer van de ervaring van archivariissen, genealogische verenigingen en heemkundige kringen, verricht zelf opzoeken op microfilm

(microfilms voor Brussel, Waals-Brabant, Henegouwen, Namen en Luik)

(1^e vervolg deel 4)

De heer van het dorp of een kleinere eenheid

In de geschiedenis bestond een tendens om lenen steeds verder op te splitsen (bij erfenis of schenking).

Naar Frankisch erfrecht zijn nogal wat dorpen verdeeld in 2/3 (voor de oudste zoon en diens nageslacht) en 1/3 voor een jongere zoon en diens nageslacht. Dit is b.v. het geval geweest in Schellebelle (ref. 1 Schellebelle, 10,11).

Maar in heel wat dorpen of parochies ging men verder. Erfenissen en ook schenkingen aan religieuze instellingen, maakten de puzzel steeds ingewikkelder.

Ruiselede bestond b.v. uit 72 lenen (10,11,27). Ruiselede behoorde ook tot twee kasselrijen: Kortrijk en Gent. Een deel van de heerlijkheden stond vast onder toezicht van Gent, een ander deel onder Kortrijk. Zo zijn ook de archiefstukken vaak verspreid over vele locaties. Dat is voor Ruiselede o.a. het geval voor de bevolkingsregisters, de parochieregisters, de weesakten, verschillende landboeken, verschillende renteboeken, de kerkrekeningen, de disrekeningen, enkele penningkohieren, enz. Ook voor andere gemeenten zijn de archiefstukken vaak verspreid over verschillende archieven.

In **steden** waren de meeste gronden vrij van heerlijke rechten: **vrij erf**, vrij huis vermeldde ze dan trots. Gebieden met vrije erven waren de zgn. "**vrijheden**" (vrijheden) van de stad.

Heel wat dorpen hebben families opgeleverd- de oudste feodale bezitters- met als naam "van" en de naam van het dorp (ref.1, voor nagenoeg alle Oost-Vlaamse dorpen). Voor heel wat dorpen is die familienaam uitgestorven (zoals de meerderheid van de middeleeuwse namen), bv ook voor het genoemde "van Ruiselede". In een aantal gevallen werd de naam wat aangepast: de bezitters van Schellebelle, ook Belle aan de Schelde genoemd, heetten "van Belle" (1 Schellebelle, 10,11,14), de bezitters van het dorpje Voorde in Oost-Vlaanderen heetten van de Voorde (er waren nog vele andere plaatsnamen Voorde, maar voor dit dorp heette de familie zo, ref. 22 Schellebelle, Voorde).

Ook voor heerlijkheden binnen een parochie of zelfs binnen een stad werd de naam van de heerlijkheid vaak de familienaam. Binnen Gent was er een heerlijkheid Vaernewijck, behorend tot de familie met die naam. Toen de Franse familie de Neuville er Heer werd, nam ze die naam "van Vaernewijck" ook aan (1 Gent).

Uiteraard werden namen in de tijd soms vervormd. De afstammeling van de heren van Heule in Ruiselede b.v. (die de Heerlijkheid van Heule in Ruiselede bezitten gedurende opeenvolgende generaties), heten uiteindelijk Van Hulle (27).

Namen afgeleid van het leenheerschap of van het hof of de woonst van de leenheer

Een aantal namen duidt gewoon op de leenheer of op de heer of vrouw van het leen: **de Leenheer**, **De Leener**. Met wat veralgemening zou men kunnen veronderstellen dat dit zelfs gold voor namen als **Menheer**, **Mijnheer**, **Monsieur** en **Madame** (21). **Mijngheer** zou een andere oorsprong hebben: Minnegheer, een patroniem of vadersnaam uit het Germaans (Magina-Gaiza).

Feodale heren woonden vaker in een kasteel, burcht of steen op het ogenblik dat de familienamen ontstonden, wat kan aanleiding gegeven hebben tot namen als **van den Castele, Casteels, van der Borcht, van de Steene**. In een aantal gemeenten vervullen mensen met deze familienamen in de middeleeuwen vrij prominente posities, wat het vermoeden van dergelijke afkomst kan bevestigen (b.v. te Aalst Uutensteene of Vandensteene, zie deel over schepenen en over baljuws). **Van Leenhove** lijkt analoog, maar beduidt meer het hof, de instelling van de leenheer.

Namen afgeleid van het leenmanschap

Heel wat namen duiden gewoon op het vassal zijn, het leenmanschap – dat uiteraard – zoals uit veel literatuur en uit bovenstaande voorbeelden blijkt – op diverse niveaus kon bestaan...

Afgeleide namen: **De Leenman, De Leeman(s), Leyman, Leeuwman, Liémance, Liman, Limanne, Leenhouder, Leenhouders, Lemhouder, Leenhouts, Vassal, Vassaux** en varianten.

Voorbeeld: afstammelingen van de familie van Vlaenderen

Er bestaat voldoende literatuur over de genealogie van deze heren. Het is bekend dat zij verwant waren aan bijna alle vorstenhuizen van West-Europa; zij waren daar geëerde bruiden en bruidegoms. Wellicht als afstammeling van de koning van Frankrijk en tevoren van Karel de Grote, bleven zij zich als persoon Prins noemen.

Het is in het geschiedenisondericht bijna spreekwoordelijk om te wijzen op een aantal buitenechtelijke kinderen van de Bourgondische hertogen, vanaf de 14de eeuw opvolgers van de Graven van Vlaenderen. Tevoren, waren er reeds Graven met zo'n groot aantal kinderen, dat sommigen als "van Vlaenderen" lagere heerlijkheden in leen kregen. Dat was ook b.v. het geval bij kleinkinderen van Gwijde van Dampierre (22,29,36). Een groot aantal edele families uit Vlaenderen werd verwant, rechtstreeks aan een binnenechtelijk of aan een buitenechtelijk kind "van Vlaenderen" en hun afstamming. Bastaard zijn van de vorst kon zelfs een eretitel zijn, zoals bij "de Grote bastaard van Bourgondië" (12).

In een aantal archivalia kan men zien dat naamdragers "van Vlaenderen" van kinderen van de Graven afstammen en in die streek ingeburgerd geraken met de naam "**van Vlaenderen**". Wij vonden in het Schepenenboek "van Gedelee" in Gent (nr 23, 1441-43) (zie ook ref.14, van Poeke)

p191 r	De wwe Jan van Poeke, Jo Johanna van Vlaenderen en haar vader, heer van Praet en haar grootmoeder Anastasia van Oultre wwe Robrecht van Vlaenderen registreren transacties in Poeke, Ruislede en Aarsele.
p131 v	Registratie van schulden aan jo. Jehanna van Vlaenderen wwe.Jan van Poeke en haar zoon Rolande van Poeke.

Andere bronnen (22,29) vermelden oa. als **verwant aan** de Graven van Vlaenderen : **van Poeke** en als afstammeling van de Graven van Vlaenderen, de hier genoemde heer **van Praet** in Aalter.

In de regio Ninove-Ronse waren er nakomelingen van een binnenechtelijk kind van Gwijde van Dampierre (ref. 1 Haaltert, ref.36).

Op de website www.familienaam.be ziet men dat deze familie Van Vlaenderen in de omgeving Gent-Aalter nog goed vertegenwoordigd is.

Men kan dus aannemen dat families met de naam **van Vlaenderen** de factor afstammen van deze grafelijke familie.

Voorbeeld: de graven van een vergeten graafschap: Aalst

In de geschiedenisles heet het deel van Vlaanderen dat van de Duitse keizer afhangt “keizerlijk Vlaanderen”. Er wordt wel eens bij verteld, dat de Franse koning en zijn instellingen (het parlement van Parijs) daar niets te vertellen hebben. Toch werden beide delen van Vlaanderen als één land bestuurd. De eventuele opvolgingsstrijd, zoals ten tijde van Karel de Goede, werd in het hele Vlaamse land uitgevochten (38). De wil en de wet van de graaf telt overal. Het was niet voor alle Vlamingen duidelijk dat er in Vlaanderen twee graafschappen waren.

Zelfs Aalsterse historici wisten mij niet te vertellen of de feitelijke bezetting van Vlaanderen in 1301 door Frankrijk, ook gold voor Aalst. Dat kan interessant zijn om de schepenen van 1301 (er waren er toen wat nieuwe) beter te kunnen duiden...

Feodaal valt er iets meer te lezen bij Warlop (7). De dynastie van de Graven van Aalst dreigde op een bepaald moment door huwelijken meer invloed te krijgen dan die van Vlaanderen zelf. En daar hebben de Graven van Vlaanderen een stokje voorgestoken, eigenlijk door de erfgenaam van de laatste graaf van Aalst te onterven. Het resultaat is oa. dat we ons landsdeel nu Vlaanderen noemen en niet Aalst... De dynastie van de graven van Aalst eindigde na een korte lijst:

1. Boudewijn I van Gent, Aalst, Waas, Drongen en Ruiselede (stierf 1082)
2. Boudewijn II van Gent, Aalst, Waas en Drongen (stierf 1097), zoon van 1.
3. Boudewijn III van Gent, Aalst, Waas en Drongen (stierf 1127), zoon van 2.
4. Iwein van Aalst, Waas, Drongen en Liedekerke (stierf 1145), broer van 3.
5. Diederik van Aalst, Drongen en Waas (stierf 1166), zoon van 4

De naam “van Gent” beduidde niet dat zij op dat moment verwant waren aan de toen over Gent heersende familie met die naam, maar dat hun gebied strekte tot de rechteroever van de Schelde in Gent plus het gebied rond de Sint-Pietersabdij, waarvan zij beschermheer waren. Zij gaven grote gebieden aan deze abdij (30-34) en de ironie wil dat hun nazaten (een tijd na het verliezen van hun grafelijke titel) leenman van de abdij werden, aanvankelijk een der grootste (met de grootste lenen), maar naderhand verdwenen zij er wellicht omdat de rentes van de heel grote lenen van deze abdij te hoog werden. Gezien de sterke band met deze abdij, en de blijvende aanwezigheid van deze familie in deze Gentse lenen, mag men aannemen dat het gaat om afstammelingen van de Grafelijke familie van Aalst, nadien uitgezworven in Oost-Vlaanderen en de omgeving.

Een aantal van deze graven van Aalst nam in het Waasland, waarover zij ook bevoegd waren, de naam **van Waes** aan. Het is mogelijk dat hieruit een deel van de Wase families van Waes en Van Haelst uit voortkomen.

Warlop beschrijft ook hoe veel van de bezittingen van de graven van Aalst overgaat naar de heer van Beveren. Hij gaat niet zo ver om te stellen dat de eerste heren van Beveren afstammen van de familie van Aalst, al hebben ze b.v. in de 12de eeuw allebei een voorliefde voor de voornaam Diederik/Dirk/Thierry...

Het is vrij waarschijnlijk dat een aantal plaatselijke prominenten in Aalst en in het Waasland in deze periode verwant waren aan de graven van Aalst (zoals voor de burggraven in latere perioden, zie verder) of zelfs mogelijk dat sommige familieleden “van Aelst”, naar hun functie, andere namen aannamen, zoals de Meyer of de Proost of naar hun woonst “van den Steen”. Voor deze erg vroege naamswisselingen en verwantschappen hebben we momenteel geen archivalia. Wel over de verspreiding van de familie “van Aelst”:

Archivalia:

Bron 30 r419	p9	In St-Pieters-Aalst (Gent) is een belangrijk leenman van abdij st-Pieters Boudin (Boudewijn) van Aelst geh met Zoetin. Jw Margriet Boudins wwe Van der Cauteren leent een stuk na Aechte van Aelst.p10 (1350)
Bron 30 34/1a	175p1	In St-Pieters-Aalst (Gent) is een belangrijk leenman van abdij St-Pieters Jan van Aelst (idem in 1387 cf. reg.253 p84). (1390)
Bron 8 Nr 30	p1v	Heinderic van Aelst moet betalen aan abdij St Pieters 119 £ par. <i>Nota: deze hoge som is mogelijks een illustratie van het feit dat de fam. Van Aelst, bij de stichting "advocaat" van abdij St-Pieters (zie Warlop) en wellicht belangrijke donor van lenen, zo zware lasten op de eigen gronden legde ten voordele van de abdij, dat de nazaten het niet konden volhouden. (1428)</i>

De *titel "Graaf van Aalst"* werd na hoger vermelde Graven *gedragen door de Graven van Vlaanderen* zelf, en hun opvolgers. In de geschiedenisboekjes heette het wel eens dat de Graaf van Vlaanderen ook leenman was van de Duitse Keizer, wat klopt, en dat het bijhorend gebiedsdeel "Keizerlijk Vlaanderen" genoemd werd. Dat kan wel zijn, maar de feodale titel bleef "Graaf van Aalst", *ook nog voor de Habsburgse Keizers*.

Voorbeeld: de heerlijkheid Poeke: klein dorpje maar ook machtige vrijheerlijkheid

De heren van Poeke zijn machtige vrienden van de Graven van Vlaanderen geweest, hun kasteel bestaat nog maar was tijdelijk in ruïnes van de slag van Gavere (1453) tot rond 1600, wanneer het heropgebouwd werd. Door hun huwelijkspolitiek werd deze familie ook verwant aan de graven van Vlaanderen en enkele hoofdrolspelers in het Graafschap (6,7,22,27,29). Zij leverden in de 15de eeuw ook een raadsheer van de Hertog van Bourgondië en de burggaaf van Ieper. Hun feodale bezittingen waren verspreide heerlijkheden in heel Vlaanderen, ook in de streek van Rijsel. Zij bezaten ook een huis in Gent aan de hoek van de Scheldestraat (nu Bisdomkaai) en de Burrestrate (14 van Poeke) en waren er buitenpoorter.

(wordt vervolgd)

Luc Deprost